

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben: Vidéken:
Egy hóra . . . 1 kor. Egy hóra . . . 1 kor. 50 HLL.
Negyedévre . . . 3 . . . Negyedévre 4 . . . 50 .

Felolvasó szerkesztő:
MEGEDŐS LORÁNT.
Kiadók és lapnyelők:
HOFFMANN és KRÖNÖVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
Piac-utca 47. és 48. szám.

A választójog nagygyűlése.

Debreczen, október 11.

Igen, a választójog nagygyűlésének kell neveznünk a debreczeni első kerület választóinak vasárnapi gyűlését, a melynek keretében Tüdös János dr., a kerület hivatalos függetlenségi- és 48-as párti képviselőjelöltje a maga programját kifejtette. A választójog problémájának egyedüli tisztességes megoldási módja, az igazán általános, mert egyenlő szavazatjogon és a szavazásnak titkosan való gyakorlásán alapuló reform mellett törtek lándzsát a nagygyűlés szónokai: Tüdös János dr. a debreczeni első választókerület képviselőjelöltje, Bakonyi Samu dr., a debreczeni második kerület képviselője és Vertán Endre képviselő, az országos függetlenségi párt központjának kiküldöttje.

Történelmünk is bátran mondhatjuk ezt a nagygyűlést, mert ez volt az első alkalom a koalíció megszületése óta, hogy függetlenségi politikusok az általános, egyenlő, titkos szavazatjogon alapuló választási reformot követelték. Mert ezen a nagygyűlésen hirdették először a koalíció megszületése óta, hogy

a függetlenségi párt, tehát a parlament többsége szembezáll minden olyan kísérlettel, amely a népjogok kiterjesztése elé akadályokat készül gördíteni. Mert ez volt az első alkalom a koalíció megszületése óta, hogy függetlenségi képviselőjelölt az általános, egyenlő, titkos szavazatjogot irván zászlajára, kérte a választóközönség bizalmát. Történelmünk mondhatjuk a vasárnapi nagygyűlést, mert ezzel az alkalommal lett nyilvánvalóvá az ország előtt, hogy a koalíció sirba tette egyszerűsége azt a taktikát is sirba tette, amely nyakára akart hágni minden függetlenségi ideálnak. Ebből a nagygyűlésből kelt szárnyra és járja be az országot annak az örvendetes eseménynek a hire, hogy a becsületes választási reform követelése nem kallódott el a koalíciónak nevezett zagyalék lomtárában, hanem megmaradt a függetlenségi párt programjának egyik kardinális pontjánál. A nagygyűlés ezernyi publikuma tapsolt és éljenzett azoknak a kijelentéseknek, amelyek hírül adták, hogy a függetlenségi párt visszatért a magaszüztiszta programjához, tapsolt és éljenzett az ország gazdasági önállóságának, az önálló banknak és az önálló vámterületnek kivívására irányuló harc be-

jelentéséhez, de a tetszés vihara akkor tombolt leghevesebben, az örömteljes lelkesedés akkor volt csak igazán egyértelmű és osztatlanul egységes, amikor Tüdös János dr. és a képviselő-szónokok az általános, egyenlő és titkos szavazatjogért való elszánt harcot proklamálták.

Ennek a programpontra in integrum restitúciója, az általános, egyenlő, titkos szavazatjogért való kemény harc mellett való fogadalomtétel adta igazán vissza a függetlenségi pártot önmagának. És miután Tüdös János dr. a függetlenségi program eme pontjának megvalósulásáért éppen olyan lelkesedéssel szállott sikra, mint a közjogi elvekért és a gazdasági követelésekért, bizvást reméljük, hogy Debreczen első választókerületét ez a népképviselői ambícióktól duzzadó egyéniség fogja képviselni a törvényhozó testületben. Debreczen első kerületének választó közönsége ne azt nézze, hogy a két jelölt közül melyik a régebbi harcosa a függetlenségi elveknek. Mert ez a körülmény nem jöhet figyelembe egy képviselőválasztás alkalmával. Az első kerület polgárai egyedül azt vegyék fontolóra, hogy akinek mandátumot adnak, az a férfiú az egész függetlenségi program öre legyen. Tüdös János dr., amikor az általános,

Sebag és a furó.

(Arab történet.)

Tripoliban ma is úgy történik minden, mint ötezzáz évvel ezelőtt. Sőt, azt hiszem, még annál is tovább mehetnek s bátran kijelenthetem, hogy úgy történik minden, mint abban az időben, mikor Tripoli még Tripolinnak egyik fővárosa volt, s Domitian uralkodott Róma fölött. Csak úgy vesznek és árulnak, szeretnek, gyűlölnék és gyilkolnak, mint a nyári év előtt s a bazároknak is ugyanazokat a hazugságokat és történeteket mondják el. Ezt a történetet, mely véletlenül igaz, egy arab mesélte el nekem s úgy adom elő azt, amint ő tőle hallottam.

Tehát Tripoliban néhány év előtt élt egy öreg ember, akit Sebagnak neveztek. Sebag ékszerész volt s még sok minden egyéb, de elvégre az ő erkölcsi nem tartoznak reánk. Elég, ha az tudjuk róla, hogy a Gonosz egy magot vetett el szívében, mely azonnal kikelt és elnyomta szívének és eszének minden más hajtását. És ennek a magnak, melyből erős burján lett, a neve: féltékenység volt.

Sebag feleségét mindenki szépnek tartotta. Zebeiday — ez volt a neve — össze sen tzenyolc tavaszt ért meg, míg ő maga már hetvenötöt. Ennek folytán a szegény

féltékeny férj fejében egyre ez a számtani művelet forgott:

$$\begin{aligned} 18 \times 4 &= 72 \\ 75 - 72 &= 3 \end{aligned}$$

Szóval: hogy ha a felesége évszámait négygyel megszorozzuk, még akkor is 3-at kell hozzájuk adni, hogy kijöjjön az ő éveinek a száma. Nincs tehát semmi csodálkozni való azon, ha szegény Sebag tartott attól, hogy egy szép napon Zebeiday a farképnél hagyja.

Egy reggel Sebagot valami külföldi vásárló a lakására hívta, a Zebeiday nagyon elhagyatottnak érezte magát az üres otthonban. Magára öltötte a fátyolát s elment a másik utcába, a nőjéhez látogatába. Később hazajött Sebag, s mivel eladása nem sikerült, nem volt éppen jó hangulatban. Mikor aztán a házban csak Fatmet, a kis szolgálót találta, haragja elérte tetőpontját, s nem akarta hinni, hogy felesége tényleg a nőjéhez ment.

— Nagyon valószínű hazugság! — mondta gúnyosan a kis szolgáló jelentésére.

Kirohant az utcára és elkezdett nézdelődni. De sem Zebeidayt, sem a nőjét nem látta sehoh. Ellenben Rustem, a török gyömböcsáros arra ment éppen, kosárral a fején s hangosan kiabálta:

Fügét vegyenek! Fügét! Allah nevébe!

— Oh Rustem, — szólította őt meg Sebag — nem láttad a feleségemet? Megismerheted őt a szoknyája vörös szegélyéről, mert Tripoliban egy asszony sem visel hasonlót.

— Egy óra előtt láttam erre menni, a nője háza felé — felelte Rustem, aztán folytatta: — Fügét vegyenek, fügét! A próféta nevében!

— Hazug! — mormogta Sebag a szórakozottságában a tenger felé vezető utcába tért. Itt egy öreg zöld turbános arabot látott, akinek a neve Rabadul volt, s aki kérdés-ködéskésre ugyanazt felelte, amit Rustem.

— Hazug! — kiáltott Sebag másodsor is kétségbeesetten. — Nem fogom hát megtudni az igazat senkitől! Mindanki az ő bűntársául szegődött!

Tovább támoalgott. A tengerparton találkozott egy ifjával, akit Sefernek hívtak s aki réges-régen imádkozta titokban Zebeidayt.

Ez előtt az ifju előtt öntötte ki most keservét az öreg Sebag. Az ifju elnevette magát.

Hát nem tudod, hogy az öreg Babadul veszedelmes varázsló, s te csak a külső héjával találkoztál az előbb az uton? — kérdezte. — Az igazi Babadul a Gyönyörök Kertjében sétálgat a jelen pillanatban a feleségeddel, a tenger fenekén, Menj, vedd

Épület lebontás miatt végkiárusítás

az összes raktáron levő **Costüm és Blouse** kelmék, szövetek, seljmek, sima és Blouse bársony minden színben **Barchetek, férfi és női lohnemű. Harisnyák** és minden czikkok

mélyen leszállított árakban eladók.

NŐI FELÜLTŐK, menyasszonyi kelengyék nagy választékban.

KLEIN IGNÁTZ, Kistemplommal szemben.

titkos, egyenlő szavazati jog harcosának vallotta magát, az egész függetlenségi program mellett tett hitet, igaz függetlenségi választó tehát csak reá szavazhat.

Hajdumegye Szeptemberben.

A közigazgatási bizottság ülése.

Hajdúvármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta meg rendes havi ülését *Weszprémy Zoltán* főispán elnöke alatt. *Kovács Gyula* alispán jelentésében a közbiztonsági állapotokról számolt be, amelyek a múlt hónapban kivándorlás nem csökkent a múlt hónapban. Tizenhárom utlevelet kértek a községekből, melyek közül valamennyi Amerikába szolt.

Ezután a szak-előadók szokásos jelentései következtek.

A pénzügyigazgató jelentése szerint Hajdumegyében befizettek egyenes adóban 142 966. hadmentességi díjban 2890, bélyegjövédékben 124.552, dohányjövédékben (Debreczen fogyasztásával együtt) 169 036, fogyasztási- és italadóban 174.428 korona. A pénzügyminiszter 12 esetben adott halasztást, a pénzügyigazgató 8 esetben.

Losonczy Almos dr. t. főorvos jelentése szerint a megye területén a közegészségügyi állapotok jobbabbak voltak, mint az előző hónapban. Heveny fertőző kórok nem nagy terjedelemben uralkodtak, bár roncsló török és hagymáz fordult elő a megyében. A legtöbb hasi hagymáz volt Szoboszlón 16, Hadházon 13, Püspökladányban 12, Tetétlen 10. Előfordult még a vörheny 3 községben 12 gyermekben és a kanyaró 5 községben 17 gyermekben.

A múlt hónapban a megye területén 598 születés történt, 17 halvaszületéssel, elhalt 341 egyén, a szaporulat tehát 240.

csónakomat, evezze be egy mértföldnyire a tengerbe, s aztán nézz bele a vízbe, ezt a varázslatos szót ismételve tizszer egymásután:

— Abracadabra!

Ha ezt megteszed, akkor ők ketten meghalnak, s testüket felhossa a hullám, tehozzád.

Ezzel *Sefer* eloldotta a csónakot és *Sebag* beledült, kezébe véve az evezőket.

— Várj! — kiáltott rá *Sefer*, mikor már indulófélben volt. — A földet csak nem elfelejtetem. Ha oldalról nézel a tengerbe, észreveszed, s elmenekülnek idejében. Vidd hát magaddal ezt a furót, s mikor egy mértföldnyire vagy a szárazföldtől, furd ki a csónak fenekét, aztán feküdj le és tedd rá a szemedet a lyukra. Így nem fognak meglátni s boszud teljes leszen.

Sebag, akit a féltékenység teljes örvülte tett, megfogadta a tanácsot. Később Algírban látták őt, a halottasházban. Mert az áramlatok erősek ezen a tájon, habár van náluk valami erősebb is: a *Zebciday* és a *Sefer* szerelme. Ők ketten természetesen nem sokára egymáséi lettek, s az öregnek minden pénze reájuk szállott. De a dolgot legfurcsább része mégis csak az, hogy *Zebciday* ezen a napon tényleg a nevéjénél volt s nyugodtan tette a reá kínált lakumrahatot, s közben elmondta, hogy mi a legjobb divat a karperecek terén.

W. A. Bryce.

Ugron kilépett a függetlenségi pártból.

A „Zabonbán” Kossuthot támadja.

Levél a választókerületbe.

Ugron Gábor, a kitünő Zabonbán, újból egy politikai kalandra vállalkozott. A politikai páfordulásaival többszörösen kompromittált Zab-vajda most fölfedezte, hogy *Kossuth* Ferenc elárulta és föladata a függetlenségi elveket. Levelet intézett választókerületébe, a szilágysomlyói függetlenségi párt elnökéhez, amelyben bejelenti a fogahullott oroszán, hogy *Kossuth*-pártból kilép, mert *Kossuth* Ferenc a közjogi programot feladta s a gazdasági függetlenséget illesztette be helyébe.

Ugron Gábor ezzel a ténykedésével csak azt igazolta, hogy a régi jó szimatja még mindig megmaradt. A derék politikus, aki pályafutása alatt egyebet sem tett, mint félrevertette mindazt, ami egyéni érdekeivel szembe ütközött, aki az önálló magyar bank esküdt ellenségének bizonyult, most *Kossuth*ot illeti szemérmetlen vádakkal. Bizonyos, hogy *Ugron Gábor* az alkotmánypárt hangszerin skálázik s szerelmesen veri a billentyüket kedves fiacskája érdekében, illetve annak dufla főispánsága mellett.

Hogy *Ugron Gábor* kilép a függetlenségi pártból, az vall az ő ősi, jó szimatjára. A nagy szállítónak ugyanis már régen kifele áll a rudja a pártból, ő tehát siet kilépni — mielőtt kiléptetnék. A kerületében pedig ugylátszik akad néhány kenyeres pajtása, akik az ő politikai támadását tudomásul veszik, sőt még bizalmat is szavaznak neki.

Szilágysomlyóról táviratozzák: *Ugron Gábor* orsz. képviselő politikai levelet írt *Nádudvary* Jenő dr. ügyvédnek, a szilágysomlyói választó-kerület függetlenségi párti elnökének, aki vasárnap délelőtt tizenegy órára egybehívta a 48-as párt vezérférfiit, hogy velük a levél tartalmát közölje.

Ugron Gábor orsz. képviselő Budapesten okt. 5-én kelt levele azt tartalmazza, hogy *Kossuth* Ferenc, a 48-as párt elnöke bejelentette pártjának, hogy Bécsben semmit sem érhet el. Ez tény, mert a király azt mondotta, hogy *Kossuth* nem más, mint vezetett vezér és megbízhatatlan. *Kossuth* Ferenc pártja beleegyezése nélkül a függetlenségi párt egész programját feladni és azt proklamálni látta jónak. E szerint a közjogi programot egyszerűen feladja és a gazdasági függetlenség lenne a program a politikai közjogi állami függetlenség helyett. Külön hadsereg és külön-külön külképviselet végleg elejtettnek tekintendő. Katonai engedményeket sem fognak kívánni. Maradna tehát a

programm: törekvés az önálló vámterületre, jog az előkészületre a külön bank érdekében. A vámterület kérdése 1917-ig nem akut kérdés és a bankkérdést egyelőre pár évre, majd pedig végképpen kikapcsolatnék.

Ugron Gábor ezt az elvek feladásának tekinti és nagy nemzeti árulásnak tartja. Ezért készen áll, hogy *Kossuth* pártjából kilépjön. 300 milliós okkupációs költség. Boszniának elidegenítése, továbbá a retentő hajóépítési költségek, amelyeket a jövő évben meg kell szavazni, ez volna a számla másik oldala. Jó semmi, minden rossz. Ez a mérleg.

Ugron ennél fogva közli elhatározását, hogy eddig vallott elvei mellett megmaradhasson. *Eltökélt szándéka*, hogy a *Kossuth* párt kötelékéből kilép, de ezt választói tudta nélkül nem teheti, mert mint függetlenségi pártot választották meg és csak azután lépett a *Kossuth*-pártba.

Keller Samu, dr. *Faragó Sándor* és *Simai Miklós* hozzászólása után a választók megbizásából *Nádudvary* pártelnök a következő sürgönyt küldötte *Ugron Gábor* képviselőnek:

Levelét tudomásul vesszük, elhatározását helyeseljük, bizalmunkról biztosítjuk.

Budapesti tudósítónk táviratozza: A félhivatalos Magyar Nemzet mai száma hosszasan foglalkozik *Ugron Gábor* politikai levelével. *Ugron Gábor* — úgy mond a cikk — nem tartózkodik Budapesten s így a levélnek hitelességét ellenőrizni nem lehet. Kizártnak tartja azonban, hogy a levélben foglalt „megbízhatatlan” és „vezetett vezér” szavak *Ugron Gábortól* eredtek volna.

SPORT.

A Debreceni Tornaegyesület házi versenye. Szépen sikerült házi atletikai versenyt rendezett a D. T. E. vasárnap délután 3 órakor saját versenypályáján. A verseny hőse *Vadon Géza* dr. volt, aki a magasugrás versenyét nagyszerű eredménnyel nyerte, ratschról indulva 181 és fél centimétert ugrott. Az egyes versenyek eredménye:

- 100 yardos síkfutás. I. Előfutám: 1. *Vadon dr.* (scratsch) 11 mp. 2. *Ugró* 4 y. e. 3. *Oláh* 3 y. e. II. Előfutám: 1. *Tóth* 3 y. e. 10 és negyed mp. 2. *Szökő* (scratsch) 3. *Batizi* 3 y. e. Döntő: 1. *Tóth* 3 y. e. 11 és egyötöd, 2. *Dr. Vadon*, *Szökő* feladja.
- Sulydobás: 1. *Tóth* 11.53 (1.80 e.) 2. *Vadon dr.* 11.37 (1.51 e.) 3. *Batizi* 11.30 (2.30 e.)
- Gerelyvetés: 1. *Bornemissza Béla* 47.85. 2. *Rottmann* 45.40 (10 m. é.)
- Magasugrás: handicap. 1. *Vadon Géza* dr. 181 és fél cm. scratsch, 2. *Ugró*, *Bornemissza* és *Tóth* holtversenyben 175 cm. *Ugró* 14 cm., *Bornemissza* 9 cm., *Tóth* 14 cm. előnyvel. Győztes javítás nélkül *ugrik* minden magasságot. A pálya felázott nedves.
- 220 yardos síkfutás: 1. *Szökő* scratsch 26 mp. 2. *Tóth* 6 y. e. 3. *Róth* 20 y. e.
- Távolugrás: 1. *Bornemissza* 5.97 (85 cm. e.) 2. *Batizi* 5.91 (50 cm. e.) 3. *Vadon dr.* 5.89 (scratsch.) A távolugrásnál a beállott sötétség és a nedves pálya akadályozták a versenyzőket.

Nézz meg KENDE férfi ruhaszabó cég üzletét
a hol Felöltők, Átmeneti kabátok, Öltönyök a legfinomabb minőségben és izléses kivitelben kaphatók.

Fiú és gyermekruha különlegességek nagy választékban.
OLCSÓ SEABOTT ÁRAK!

TULKÖVETELÉS KIZÁRVA!
DEBRECZEN, Plac-z 55. Hungária kávéház mellett.

ENGEDMÉNY NINCS!

Tudós

Függetle

Akik
nak külső
hogy mil
a jelölés
Az első
leg nem
mokkal.
be a vas
talános é
tékben o
hatalmas
az első
dét tartó
a nagysz
Az a ha
több me
dr. poli
sem csa
Tüd

ben ott
fogadal
igazi fü
gazdasá
lan harc
az által
telő-hive
Akik a
függetle
pontjait
néznek
Tüdős
Debrecz
A vas
részlete

Má
pályo
közönsé
emelvén
gyűlést.
dr., Cs
ország
Mihály
getlensé

Ti
szólásra
üdvözöl
mai ün
tek. K
Kálmán
az első
sára a
bizottsá
dr., a
jelölte,
rammja
ország
képvise
Varjas
és Ekl
nos dr
gett hi
az idő
eljár, a
N
dóttsg
a terer
vihar
zés és
Tüdős
tézte:

A
töpolg
döntöt

Le

Tüdös János dr. programja

Függetlenségi nagygyűlés a Blikában

Akik a mostani képviselőválasztásnak külső képét aszerint ítélték meg, hogy milyen hangosak voltak az utcák a jelölés óta, azok alaposan csalódtak. Az első kerületi képviselőválasztás tényleg nem indult meg nagyhangu hullámmal. Bizonyos elegánciával várták be a vasárnapi programbeszédet, az általános érdeklődés azután teljes mértékben oda is irányult. A Bika szálló hatalmas terme, ahol Tüdös János dr., az első kerület képviselőjelöltje, beszédet tartotta, valóban szűknek bizonyult a nagyszámu hallgatóság befogadására. Az a hatalmas tábor, amely a legtisztább meggyőződéssel várta Tüdös János dr. politikai beköszöntőjét, semmiben sem csalódott.

Tüdös János dr. programbeszédében ott gyökeredzett a férfias, imponáló fogadalomnak legszilárdabb cölöpjén az igazi függetlenségi elv és hitvallás. A gazdasági önállóság egyik tántoríthatatlan harcosaként mutatkozott be s mint az általános titkos választói jognak követő-hive találkozott a mi elveinkkel is. Akik a programbeszédben a legtisztább függetlenségi elveknek eme kimagasló pontjait végighallgatták, azok nyugodtan néznek a huszadiki választás elébe s Tüdös Jánosnál biztos kezekbe látják Debreczen első kerületének mandátumát. A vasárnapi programbeszédéről szóló részletes tudósításunk itt következik:

Somogyi Pál megnyitója.

Már egészen megtelt a nagyterem, a páholyokban is minden helyet elfoglalt a közönség, amikor Somogyi Pál pártelnök az emelvényre lépett, hogy megnyissa a nagygyűlést. Mellette foglalt helyet Bakonyi Samu dr., Csanak János és Vertán Endre dr. országgyűlési képviselők, továbbá Kertész Mihály és Harangi Sándor, a debreceni függetlenségi párt alelnökei.

Tizenegy órakor Somogyi Pál elnök szólásra emelkedett és lendületes beszéddel üdvözölte a választópolgárokat, amiért a mai ünnepen oly nagy számmal megjelentek. Kegyeletes szavakkal adózott Thaly Kálmán emlékének, majd bejelentette, hogy az első kerület megüressedett képviselői állására a debreceni függetlenségi párt intéző bizottsága és nagyválasztmányja Tüdös János dr-t, a lelkes és tántoríthatatlan pártfőfiut jelölte, aki a mai napot választotta programjának kifejtésére. Üdvözölte azután az országos párt kiküldöttjét, Vertán Endre képviselőt, azután fölkerítette Török Bálint, Varjas János, Kertész István, Mayer János és Ekli József párttagokat, hogy Tüdös János dr-t, programbeszédének megtartása végett hívják meg a választók színe elé. Arra az időre amíg a küldöttség megbízatásában eljár, a gyűlést felfüggeszti.

Néhány perc múlva megjelent a küldöttség társaságában Tüdös János dr., akit a terembe léptekor a választók sokasága viharos ovációkban részesített. A zajos éljenzés és a tapsvihár csillapultával az elnök Tüdös Jánoshoz a következő beszédet intézte:

Mélyen tisztelt képviselőjelölt ur!

Az igen szép számban összegyűlt választópolgártársaimnak előterjesztettem, miként döntött a függetlenségi és 48-as párt intéző-

bizottsága, miként döntött ugyanezen párt nagyválasztmánya; kijelentettem, hogy a mélyen tisztelt képviselőjelölt ur programbeszédének megtartására a mai nap van kitűzve. E célból jöttek össze polgártársaink ily nagy számban. Amikor a tisztelt képviselőjelölt urat szívből üdvözölöm, egyúttal felkérem, méltóztassék programbeszédét elmondani. (Éljenzés. Halljuk! Halljuk!)

Tüdös János dr. ezután a közönség általános feszült figyelmébe közepette kifejtette programját. Beszédét, amelyet sűrűn szakítottak félbe a tetszés nyilvánulásai, itt adjuk szó szerinti:

Tüdös János dr. programbeszéd.

Tisztelt Polgártársak!

Szives készséggel engedek annak a megtisztelő felhívásnak, melyet pártunk és az I. ker. választó polgársága nevében mélyen tisztelt Elnökünk hozzám intézett s teljes férfias nyíltsággal és magyaros őszinteséggel nyilatkozom politikai elveimről s örömmel fejtem ki itt Önök előtt, tisztelt választó polgárok, azokat a vezércsémeket, amelyek megválasztatásom esetére, mint képviselőt politikai működésemben és tevékenységemben irányítani fognak.

(Thaly Kálmán emléke.)

Mielőtt azonban ezt tennem, engedjék meg tisztelt polgártársaim, hogy néhány szóval áldozhassak ama nagy férfiu, dr. Thaly Kálmán emlékének. E kerületnek 28 éven keresztül szeretett képviselője, közülünk, élők közül nemrégiben oly hirtelen s váratlanul elköltözött, de akinek lelke s ezzel együtt kiapadhatatlan hazaszeretete átláthatott a mi szíveinkbe, ahol élni fog örökké.

Hajtsuk meg előtte, a kurucvilág nagy történetirója s új életre keltője előtt igaz elismerésünk és méltó magasztalásunk lobogóját s fogadjuk meg, hogyha Magyarország függetlensége és a népszabadság kivívása érdekében újabb küzdelmekbe, önvédelmi harcba kellene szállanunk: a nagy fejedelemnek, a dicső II. Rákóczy Ferencnek törhetetlen, tiszta eszményi hazafiassága, önzetlen haza és ember szeretete fog bennünket végső lehetünkig lelkesíteni.

Ezelőtt 200 esztendővel zajlott le a nagy kuruc háború, mely nemzetünk s hazánk fűggetlensége s a lelkiismereti és népszabadság érdekében vivotott. Dicső diadalok és fényes győzelmek dacára sem szorozta siker a nagyszerű küzdelmet. A nagy fejedelem itthagya minden földi boldogságát, vagyonát, kincseit, hiveinek kis csoportjával örökre elbujdosott imádott hazájából s majdnem kétszáz év múlva csak haló porában hozta őt vissza az a késői hűségese íródeákja, Thaly Kálmán, hogy hazai földben pihenje örök álmát.

Itthon, a dicső harcok után következett a kényeszerű megalkuvás, a szomorú kiegyezés s ezek után a nemzeti súlyedés és aláhanyatlás.

Most, — és ez nemzetünk sorsának rettentő tragikumuma, — megint hasonló harcok küszöbén állunk.

(Uj nemzeti küzdelem.)

Már egyszer, ezelőtt négy évvel, belekényszerített bennünket a becsi ármány a nemzeti küzdelembe; de kenyértörésre nem került a dolog.

S meglelt e küzdelemnek az a szinte váratlan és meglepő eredménye, hogy az országban a függetlenségi és 48-as párt előbb óriási mértékben megerősödött, később abszolút többségre jutott.

Tény és valóság, hogy a kiegyezés óta lefolyt 4 évtized történetéből a nemzet nagy többsége azt a következtetést vonta le, hogy a régi szabadelvű párt gerinctelen, hajlekony s mindenben engedő politikájával nemhogy előre haladnánk, de visszaesünk folyton-folyvást szorosabbra fonódott ke-

zünkön és lábunkon a közös ügyek békója; erőnk szabad kifejtése helyett gazdaságilag agyon voltunk nyomva, s míg itthon bent állami önállóságunk és függetlenségünk csorba volt s mindig még jobban-jobban csorbult, addig a külföld és a nagy világ előtt hazánk az egykor dicső és hatalmas magyar birodalom, a független magyar királyság, valósággal elsikkasztott, vagy legalább is bele volt olvasztva, bele volt temetve az osztrák császárságba, az egységes öszszbirodalomba.

Ezt nem lehetett, nem volt szabad tovább összetett kezekkel nézni. . . .

Meg is mozdult a nemzet lelkiismerete, fellángolt már-már kialvó életösztöne. A nemzet többsége elítélte az alakoskodás politikáját; pálcát tört afelett a politika felett, amely, még ha talán benne, belől, lelke mélyén pislogott is a nemzeti függetlenség és szabadság vágya és félnék reménye, nyíltan mindig térdet, fejet hajtott Ausztria és Bécs önző, hazánkat kiszákmányoló hatalmi politikája előtt.

Rengeteg az a pénz és véráldozat, mérhetetlen az az erőpazarlás, amit mi magyarok ennek a császári molochmok lábai elé szórunk s elviselhetetlen az a teher, amit már eddig is ennek a képtelen politikának kedvéért roskadozó vállainkra vettünk.

S miért? Csak azért, hogy amikor törvényes jogainkat nem is egészben és egyszerűen, hanem csak fokozatosan érvényesíteni megkísérlettük: szegyenpirtól égő arcunkba vágja a császári szózat, hogy *soha!*

Ime ide jutottunk. Ma megint kísért ez a végzetes soha. . . .

A függetlenségi és 48-as párt, nagynevű vezérének Kossuth Ferencz bölcs vezetése alatt, — többségre jutva sem kezdett felforgató, forradalmi politikát; nem is követelte egész programjának a maga teljességében azonnal való végrehajtását. Hanem megelégedett volna egyelőre a gazdasági függetlenség megteremtésével s ennek biztosítása végett az Önálló Magyar Nemzeti Bank felállításával. És úgy látszik ismét előttünk áll a rettenetes tilalomfa: soha!

Vezérünk proklamálja, hogy teljes állami függetlenségünknek, vagyis a tiszta perszonális uniónak megvalósítása ezidőszertint legyőzhetetlen akadályokba ütközik, s összes tevékenységét arra koncentrálja vezér és párt, hogy a gazdasági függetlenséget és önállóságot megteremtjük.

Mit sem használ! A legnagyobb erőmegfeszítéssel és küzködéssel, válságokon bukducsolva keresztül kasul — a becsi hatalommal, Ausztriával szemben azt sem tudjuk kivívni, hogy gazdasági függetlenségünk alapjait megvessük, annak dacára, hogy ehhez még a 67-es törvények is feltétlen jogot adnak.

(Az önálló bank.)

Elodáztatott külön a vámterület felállítására; megtagadtatott a külön Bank létesítése; nem alakulhat tiszta függetlenségi kormány, még azzal a szűk hatalmi körrel sem, hogy az Önálló Bank felállításához szükséges előkészületeket megtevé, megalkossa a választójogi reformot s az általános választójog alapján összeülő országgyűlés döntsön a Bank felállítására és egyéb gazdasági kérdések felett.

Szóval parlamentárizmusunk csufjára az általános többségre jutott függetlenségi és 48-as párt, programjának egyetlenegy bár kardinális részével: a közgazdasági önállóság megteremtésével, nem veheti át a kormányt és nem alkothatja meg programjának egy másik a korona által is elfogadott sarkalatos pontját az általános választó jogot, csak azért, mert . . . mert — mondjuk ki, — a gazdasági önállóság megteremtése véget vetne a mai szegényteljes állapotnak, amelyben Magyarország nem önálló szuverén állam, hanem csakis egy „erweiterte Autonomia“-val bíró — osztrák provincia.

Legjobb a Békési Róza „Csont“ szappana.

Ime ilyenek a mi jogaink! Ilyen ereje van a mi szentesített törvényeinknek! Ilyen a mi szabadságunk!

Szabad tennünk azt, amit Bécs megenged vagy megparancsol. De ezt is csak úgy, ha kivágjuk nyelvünket, kitépjük szivünket, eltagadjuk elveinket s azt a nótát fújuk, a mi odafent kedves...

Természetes, hogy aki a gazdasági önállóságnak, az önálló vámterületnek nem híve, az az Önálló Bankért sem lelkesedik. De aki a külön vámterület felállítását biztosítani kívánja, az az Önálló Banktól nem tághat.

Talán egyetlen actualis kérdésben sem követte az osztrákok perfidebb magatartást mint éppen a Bank kérdésben.

Míg a Bank szétválasztás a legactualisabbá nem vált, s míg a taktika a kartell bank tervével experimentált, a bécsi politikusok és nemzet gazdaszok az összes osztrák lapok, Luegerék, és Klossák tele torokkal ordították, hogy nekik nem kell a kartell Bank, sem semmiféle Bank szerződés. Ha Magyarország vesztébe akar rohanni, tönkre akar menni, csödbe akar jutni, állítsa fel a külön Bankot, de rögtön. — Ahogy a torkukon kifért úgy kiabáltak, hogy Magyarország ezzel öngyilkosságot követ el, elvéri belé, drága lesz a pénz, elapad az állam hitele, kimerül az ország anyagi ereje s belepustulunk.

Már ma, amidőn 1910. dec. 31-én lejár az Osztrák Magyar Bank törvényes szabadalma s ha törvényes formában e szabadalom meg nem újjíttatik, a közös Bank egyszerűen megszűnik létezni. — ma ez, midőn semmisen állana utjában, hogy vesztünkbe rohanjunk, s az Önálló Magyar Bank felállításával öngyilkosságot kövessünk el, ma, kedves osztrák szomszédaink elénk állnak, gáncot vetnek lábunk elé, tiltakoznak az Önálló Bank felállítására ellen és amidőn mindez nem használna és a nemzet közvéleménye elsöpréssel fenyeget minden akadályt, akkor előáll nemzetünk haladásának és boldogulásának régi átka, a híres „non possumus”, — ... a császári vető.

Ez már nem taktika, ez már nem politika. Ez már önkény uralom.

(A tiszta függetlenség programja.)

Ezzel szemben mi nem tehetünk egyebet, minthogy azon a néhány lépcsőn, amelyen lehaladtunk a gyakorlati politika sikamlós talajára, vissza menjünk fel a függetlenségi és 48-as párt programjának dicső talapzatára s követeljük a tiszta perszónális uniót, Magyarország teljes önállóságát, függetlenségét és szabadságát...

A helyzet igen világos és igen egyszerű.

Az ugynevezett koalíció, ez a szerintem szerencsétlen sőt politikai szempontból erkölcsstelen alakulás, amelyben együtt voltak a ma 48-asok a 67-ekkel, a tiszta liberális irányzat követői a maradi konzervatív szellem híveivel, sőt a felvilágosult radikális elemek a feudális klerikális aristokratákkal, szóval a tűz a vízzel, a világosság a sötétséggel, ez a monstrum: végre valahára felbomlott, szétrobbant. Ezzel a függetlenségi és 48-as párt visszaadott önmagának és elveinek. Ezzel megkezdődött a régen várt, tisztulási folyamat.

A 67-es politika természeténél fogva még ha egyes hívei nem zárkoznak is el a liberális friss szellője elől, mindig konzervatív irányt követ. Ellenben a 48-as politika soha mást nem irhat zászlajára mint a legtisztább liberális mustól áthatott radikális előrehaladást úgy közjogi, mint minden társadalmi és szociális kérdésben.

A 48-as politika, ha csak Kossuth Lajosnak szent hagyományaihoz és magasztos elveihez hűten lenni nem akar, soha ettől az iránytól el nem térhet...

Nagynevű vezérünk Kossuth Ferenczi a függetlenségi és 48-as párt által támo-

gatva eddig a kormányzásban részt vett, a gyakorlati politika bölcs mérsékletével felállította legközvetlenebbül előttünk álló kormányzati feladatunkat. Azt mondja: valósítsuk meg hazánk gazdasági függetlenségét. Állítsuk fel a Magyar Nemzeti Bankot s ezzel biztosítsuk 1917-re az önálló vámterületet s ezekkel valamint a választójog teljesen radikális kiterjesztésével vessük meg Magyarország teljes függetlenségének, önállóságának és szabadságának alapját.

Ha ezt a függetlenségi és 48-as párt a kormány hatalom felhasználásával véghezviszi, bátran s embe szállhat az a méltatlan sznmrehányással s rosszakaratu és gyűlölködő váddal, hogy miért nem valósítja meg programjának minden pontját azonnal és egyszerre?!

De ha ezeket a kormány hatalom birtokában keresztül vinni nem képes, akkor a függetlenségi és 48-as párt vezérei egy percig sem maradhatnak tovább kormányon s ha a kormányon maradnának, pártunk egy percig sem támogatná őket tovább, mert a minő diadal volna pártunknak az előbb változott siker és eredmény, épp oly katastrofával fenyegetné a pártot, ha vezérei nagy és alapvető eredmények kivívása nélkül megtartanák a kormányhatalmat csupán magáért a hatalomért. Ezzel elprédálnánk, elpazarolnánk mindazt az óriási erkölcsi tőkét, amellyel a függetlenségi és 48-as párt még ma is bír; kiölnék a szabadság és függetlenség után sóvárgó lelkekből azt a hitet, hogy dicső eszményünket, a független és szabad Magyarországot, megteremthetjük. Megmételyeznénk a lelkeket s kétségbeesésbe hajtánánk minden igaz magyart.

(Általános, egyenlő, tithos választójog.)

Ezért én ragaszkodom is a végsőig az általános választói jog keresztül viteléhez. Igen, az általános egyenlő választói joghoz, nem a nyilvánoshoz, hanem a titkoshoz s ahoz, hogy ez a választói jog lehetőleg községenként s arányos kerületi beosztással legyen gyakorolható.

Miért! Gondoljunk a magyar nemzet atyjára, Kossuth Lajosra. Gondoljunk arra, hogy a jobbágyság felszabadítása, a népszabadság kivívása, amiben övé volt az érdem orozslánrésze, minő ellenállhatatlan, mily legyőzhetetlen erőt adott a függetlenségi eszmének. A 48-iki szabadság harc nem csupán az ország függetlensége és önállóságáért vivatott, hanem a népszabadság biztosításáért is.

A politikai jogegyenlőség elve az életben ma éppen úgy nincs megvalósítva, mint 48. előtt. Akkor rendi különbségek választották el a haza, a nemzet fiait egymástól, ma társadalmi és osztály különbségek különítik el. S ezek a társadalmi és osztály különbségek ma talán még élesebbek és türeltelenebbek, mint valaha.

A politikai jog minden állampolgárt, ha nagykoru s értelmi fejlettségénél fogva ügyei vitelére képes, egyformán és korlátlanul megillet. A nép egyetlen egy tagját sem lehet és szabad a közügyek vitelében való részvételből kizárni.

Csak egy az, a mit én egyéni meggyőződésből kifolyólag soha feladni nem fogok. Ez az, hogy magyarsággal, magyar hazámmal együtt élek és halok. Ez az, hogy hazánk erőssége, hatalma, sőt létele magyarságunktól függ.

A korlátlan, minden nagykoru magyar állampolgárral közös, egyenlő választói jog gyakorlása tehát az én szilárd meggyőződésem és hitem szerint — eltekintve a szerzett jogoktól, amelyeket érinteni nem lehet és nem szabad — a magyarur irni s olvasni tudástól tetessék függővé...

Azt az ellenvetést, hogy ez a kikötés törvénybe ütköznék s az idegen nyelvű honpolgártársainkra nézve sérelmes, jogosultnak nem ismerhetem. Mert a magyar állam teljes joggal megkövetelheti, hogy az,

ki politikai jogait gyakorolni kívánja, az állam hivatalos nyelvét ily minimális mértékben megtanulja.

De hallom azt az ellenvetést is — az ország nemzetiségi vidékeiről, — miképp tanuljanak meg irni s olvasni magyarul, ha ezt — nem tanítják nekik a népiskolákban?!

Erre nem az Apponyi-féle híres és sok összeütközésre alkalmas adott rendelettel felelek, hanem azzal, hogy igenis, államivá és teljesen ingyenessé kell tenni az egész országban a népoktatást, a mi által az ország népe minden fiának módjában leend a választási jog gyakorlásának ez egyetlen feltételét megszerezni.

Ha a függetlenségi és 48-as párt e korszakos, óriási fontosságú reform kérdésben négy évtizedes programjához híven, tehát kötelelességszerűen, alkuvást nem tűrő s ellenállhatatlan erővel lép fel, küzd a reform radikális megvalósításáért, sőt miután azt csak e párt, mint többség valósíthatja meg, a megvalósítás mindeu akadályát elhárítja és a reformot keresztül viszi, ezzel Magyarország összes lakosságát, a népet, a maga egész óriási nagy és hatalmas tömegében a legkisebbtől, a legszegényebbtől kezdve keblére öleli s ez által megteremti fundamentumát egy, az emberi egyenlőség és emberi méltóság elveinek megfelelő hatalmas demokráciának: akkor a függetlenségi és 48-as párt, mint e demokratikus radikális irányvezezője s megteremtője oly elemi erőhöz, oly ellenállhatatlan hatalomhoz jut, a mely előtt nagy céljai megvalósításában, hazánk teljes függetlenségének kivívásában nem lehet semmi gát, nem állhat meg semmi akadály és magától megvátosul — lelkünk legszebb álma: a független, nagy és boldog Magyarország.

(A közjogi sérelmek.)

Tisztelt választópolgárok!

A mai válságos időkben, a mikor alkotmányunk, alkotmányos szabadságunk forog kockán, a mikor minden pillanatban az előtt állunk, hogy a hatalom a törvény talapzatát elhagyva, ismét az erőszak terére lép s nyílt alkotmányvétség követ el, a mikor ez a hatalom a népet azzal az álnok és csábító ürüggyel akarja a nemzettel szembeállítani, hogy ajándékképpen, kegyelemből, hatalmi parancsszóval nyújtja neki a népjog és népszabadságban való részesedést, a mely népjogot és népszabadságot ugyanaz a császári hatalom annyiszor eltiport, most az országgyűlési ciklus vége fele e fundamentális kérdések eldöntése előtt a napi gyakorlati politika részletkérdéseiről alig lehet beszélni.

Pedig ezek a részletkérdések is, nagyobbara mind husba, sőt csontig vágnak.

Itt van a katonai kérdés. A külön magyar hadsereghez való törvényes jogunk fentartása mellett a követelmények minimumára szállott alá a kormányzat. És bárha a hadvezetőség a rendes és folyton fokozódó szűkségleteken felül a létszámemeléssel és a hadi tengerészeti igazán örülletes fejlesztésével óriási összegek, száz meg száz milliók megszavazását követeli: minden jogos és törvényes követelésünk teljesítése elől a legridegebb merevséggel elzárkozik.

Itt van Bosznia annexiója. A tulnyomó részben magyar vérrrel és magyar pénzen meghódított és kormányozott Bosznia és Hercegovina államjogi beolvasztása szintén százmilliókat igényel.

És bár a magyar király és a magyar szent korona jogán foglaltuk el ez országokat s törvényeink és a nemzetközi jogrend alapjain ez a két országrész a magyar birodalomhoz kapcsolandó és a magyar király uralma alá tartozik: a bécsi oszbirodalom ama fanatikusai külön osztrák provinciává, korona tartományává akarják tenni a magyar birtokokat. Céljuk, hogy mint a pók a legyet hálójával, úgy fogjon bennünket Bécs körül keletről, északon és nyugaton keresztül dél felől is; és mint a pók a legyet megfojtja,

Valódi angol és hazai gyártmányú gyapjuszövet

különlegességek óriási választókban megérkeztek
WEISZ ADOLF posztó és gyapjuszövet kereskedésében,
DEBRECZEN, Kossuth u. 1. — Szigorú szabott ára

ugy fojthassa belénk a lelket a gazdasági kiszákmányolás és körülzárolás révén; ha pedig valaha esztünkbe jutna törvényes jogainkat és szabadságunkat az elnyomó hatalmi szóval szemben karddal kivívni, e vasgyűrű, e vasháló iszonyatos erejével roppantson bennünket össze . . .

Bizony hiába akarjuk a legtöbb szándékkal is a közjogi gravaminális politikát mellőzni, ezek a kérdések mindig felujtják s el is mérgezik a közjogi vitákat. . .

Itt van nagyiparunk kinlódása és pangása. Kisiparunknak, a kézműiparnak folytonos hanyatlása és nyomoruságos állapota. Itt van a kereskedelmi érdekek üldözése és zaklatása, békóba verése. Itt van a köz és magánhitel drágasága, sőt kiapadása; teljes bizalmatlansága a jövőben s teljes pénztelenség. — Itt van államhitelünk hanyatlása, kereskedelmi mérlegünk állandó és folytonos romlása! . . . De hiszen ezek a kérdések mind közgazdasági önállóságunkkal vannak a legszorosabb összefüggésben s a gazdasági függetlenséget kivívtuk, mind e nagyfontosságú kérdések a teljes siker reményével oldhatók meg, addig nem . . .

Itt van közigazgatásunk egész tág mezeje. Különösen az ország periferiáin, a nemzetiségi vidékeken sokhelyt nemcsak tarthatatlan, de ázsiai állapotok vannak. Meg kell szüntetnie annak az állapotnak, hogy az igazságot a hatóság a szerint szolgáltatassa ki, hogy kikéri azt. A kis embert, a gyengét és gyámoltalant meg kell védeni a hatalmasok és a gazdagok tulkapásaitól.

Támogatni kell és elő kell mozdítani a kis ember anyagi boldogulását és szellemi felvilágosítását. Tanítani, nevelni és istápolni kell a népet, az állam és a társadalom fundamentumát.

A függetlenségi és 48-as párt lobogóján kitörölhetetlenül fel van írva s fényesen ragyog az emberi jogok védelme és kivívása s ha a függetlenségi és 48-as párt liberális elveit soha meg nem tagadja s a radikális előrehaladás mellett kitart: óvé a jövő! . . .

(Debrecen érdekeiért.)

Ezennel ünnepélyesen kijelentem és fogadom önök előtt, hogy a függetlenségi és 48-as párt programjához s kifejtett elveivel holtom napjáig tántoríthatatlanul hű leszek s amellett kitartok. S midőn magam az elvek hárcosaként az önök további jóindulatába ajánlanám, még csupán arra kívánok kitérni, hogy ha szerencsés leszek az önök bizalma folytán, mint népképviselő az országgyűlésbe beválasztatni: soha sem fogok megfélemleni arról, hogy az én bölcsőm, a magyarság szívében, Debrecenben ringott; soha sem fogok elfeledkezni arról, mivel tartozom a városnak, e város polgárságának és összes lakosságának.

Debrecen haladása, fejlődése és felvirágzása, polgárságának és összes lakosságának jóléte és boldogulása, annyira a szívemhez van növe, hogy az onnan kitéphetetlen és kiirihathatlan. Bármint hozzon is sorom, bármint fordulatot vegyen is életem: én soha sem fogok és akarok egyéb lenni, mint egyszerű és igaz debreceni polgár.

Mint ilyen, Debrecen javára, a polgársága és összes lakossága érdekében soha semmi fáradságot és utánjárást sajnálni nem fogok, minden jogos igénynek és indokolt kívánságnak támogatója, szószólója és előmozdítója leszek, amennyire csak csekély erőmtől és tehetségemtől telik s igazán boldognak érzem és mondanám magamat, ha közremunkálhatnék és előmozdíthatnám Debrecen városa előrehaladásának évszázadokra kiható legnagyobb eseményét: a debreceni egyetem felállítását s ha megérhetném annak megnyitását . . .

Tisztelt polgártársaim!

Mindenek felett áll azonban szeretett magyar hazánk fejlődése és boldogulása, Magyarország függetlensége és szabadsága! Fel a függetlenségi lobogót! Előre! E lobogóval minden poklokot keresztül győzni fogunk!

Viharos, szünni nem akaró, zajos éljenzés és taps hangzott föl, amikor Tüdős János dr. programbeszédének végére ért és sokan siettek a jelölt üdvözlésére.

Vertán Endre dr. beszéde.

Somogyi Pál elnök azután arra kérte a megjelent képviselőket, hogy tájékoztassák a politikai helyzetről a választó közönséget.

Elsőnek Vertán Endre dr., a tordai kerület országgyűlési képviselője emelt szót. Ő is Thaly Kálmán emléke előtt hajtotta meg elsősorban a kegyelet és hála zászlóját, majd a napi politikára tért át. Hatása alatt állók — ugymond — annak a beszédnek, amely az előbb elhangzott és ha ennek dacára én, az idegen, aki alig ismerem e város polgárságát, e város viszonyait, nem fogok dicsőítmuszokat zengeni az Önök képviselőjelöltjéről, dacára, hogy az ő támogatására jöttem le, ez azt hiszem nem lepheti meg Önöket. Én látom az ő programjának tisztaságát, helyeslem azt; ez elég biztosíték nekünk, a központnak arra, hogy egy lelkes, kitartó küzdő katonát fogunk kapni abban a nagy küzdelemben, amely reánk vár. Hogy az Önök szeretetét, tiszteletét, becsülését mennyire érdemelte ki, hogy mennyire érdemes az Önök bizalmára, azt Önöknek kell bebizonyítani ott a választási urnánál. E tekintetben nekem, anélkül, hogy nagyozolni ne akarnék, alig lehet beleszólásom. De akkor, amikor a függetlenségi párt képviselőjelöltje az Önök bizalmát kéri, a mi támogatásunkra is számíthat. Mert sajnos, olyan időkét élünk ma, olyan viszonyok közt vagyunk, amikor a függetlenségi pártnak minden kerületre minden egyes katonára szüksége van.

Visszapillantást vetett ezután a koalíciós érára, mije a mai állapotokat vázolta, amikor felszínre került a különböző pártállású emberek különböző gondolkodása. *Ellentétbe kerültek: a 67 a 48-al. — a radikális elemek az ultramontánokkal, — a gondolat-különbség ott állott köztünk, bé-kódásunkat. Ez volt az oka annak, hogy a koalíció, — amelyet az egész nemzet lelkesedéssel üdvözölt, olyan csufosan megbukott. Ennek be kellett következnie. Sajnos, hogy azelőtt következett be, hogy még a királylyal szemben vállalt paktumban magára vett kötelezettségét az általános választójog meghozatalát sem iktathatta törvénybe.* Sajnos, hogy ezért egyedül a függetlenségi pártot állítják oda hűbáknak és nem azt mondják, hogy e párt tevékenységét megakadályozták azok, akik kényszerből elvállalták ezt a programot, — hanem minket hibáztatnak, akik e kérdést állandóan felszínre tartottuk és hogy megvalósítani nem sikerült, talán azért volt, mert félték a többi pártok, féltek, hogy hatalmukat veszítik el akkor, amikor ezt a választói jogot megvalósítják.

Bocsánatot kérek, az a törvényjavaslat, mely az országgyűlés előtt van, nem elégíti ki sem a királyt, sem a nemzetet. Véleményem szerint a koalíció nem azt fogadta a királynak, hogy 2,600.000 szavazatot, hanem, hogy ennyi szavazót terem; a nemzettel szemben nem azt akarthatta, hogy amit az egyik kezével az alsó néposztálynak adott, azt a másik kezével a

pluralitás által elvegye. Azt kellett akarnia, hogy a nemzetnek minél szélesebb rétegét a népjogok részesévé tegye, az embert azon kötelességnek is részesévé tegye, amelyek mint honpolgári kötelességek, a haza boldogságának elérése szempontjából reá várnak.

Cáfolta ezután azokat a kifogásokat, melyeket a választójog általánosítása ellen a nemzetiségekre, illetve a magyarság szupremáciájának fentartására való tekintettel felhoznak, majd így folytatta:

Tisztelt Uraim! nem alamizsnaként kell odaadni a nemzetnek azt a választójogot. Nem alamizsna ez a jog, mert ez nem csak jog, hanem kötelességek összege is igazság szerint, kötelességek erős láncolata. Akinek alamizsnát adunk, azt azzal a gondolattal kezeljük, hogy a mi kedvünk szerint fog élni azzal a joggal, amit kapott. De tudja meg az az ember, aki választójogot nyer, hogy abban kötelesség-telejtetés is van, hogy ezt Magyarországtól kapta, hogy azt a jogot Magyarországának a javára kell fordítania. Akkor nem fognak a nemzetiségek kifelé gravitálni és nem fognak szociálista polgártársaim a nemzetköziség jegyében dolgozni, ami a magyar nemzet egységét bontja csak meg. Így megerősítve a nemzetet, akarunk szembe szállani mindazon törekvésekkel, amelyek gátat vetnek annak, hogy Magyarország függetlenségét kivívjuk. Nagyevű vezérünk Kossuth Ferenc volt az, aki mindjárt, hogy a vezérletet elfogadta, ráirányította a figyelmet arra, hogy meddő közjogi viták helyett a gyakorlati politika terére kell lépni és Magyarország gazdasági függetlenségét kell megteremteni. Ebben a küzdelemben kell segítő társat kapnunk az Önök képviselőjelöltjében is, amennyiben a képviselőháznak tagja lesz.

Hiszen ami ma előtérben áll, ami nem egyszerű részletkérdés, hanem alkotmány kérdéssé vált, az az önálló bank megteremtésének kérdése. Ezt kell megoldani úgy, hogy 1911-ben az önálló bank feldalittassék.

Magyarországnak ezt a jogát ebben a ciklusban meg kell valósítani. Én nem hiszek holmi provizorikus megoldásokban. Ha bele megyünk két évi halasztásba, az annyit jelent, hogy engedélyt kérünk tisztelt polgártársaimtól és a császár urtól, hogy két évvel tovább hazudhassunk.

Ennek a hazugságnak véget kell vetnünk. Magyarországnak léteérdeke, hogy gazdasági önállósága kivívassék. Ha léteérdeke, akkor oda kell állni nekünk a küzdők csoportjába, és kivívásáért minden lehető el kell követni; — ha pedig meggyőződésünk megváltozott, ha azt látjuk, hogy ezt keresztülvinni lehetetlen, vagy ennek keresztülvitele káros a nemzetre, az esetben nem az a kötelesség, hogy álcázva magunkat tovább hazudozzunk, hanem valljuk be bűneinket és az ország vezetéséről önként mondjunk le. Ez a becsületes eljárás és mert hiszem, hogy az Önök képviselőjelöltje is így tesz, azért ajánlom őt Önöknek.

Bakonyi Samu dr. beszéde.

Bakonyi Samu dr., a debreceni második kerület képviselője tartott ezután nagyhatású, nagy tetszéssel fogadott beszédet. Ezeket mondta:

Tisztelt polgártársak! Engedjék még nekem, hogy az idő késői állásában is pár percre kérjem szíves türelmüket. Az előttem szólott tisztelt barátom a helyzetet eléggé megvilágította. Az Önök meggyőződésére azt hiszem elég erővel hatott annak bizonyítása, hogy ma nem lehet egyebet tenni a nemzetnek, mint a függetlenségi és 48-as pártot abba a helyzetbe hozni, hogy békóit szótörve visszatérjen a maga egyenes programjának az alapjára. Ehhez tisztelt polgártársaim erő kell s ezt az erőt az össze-

Végkiárulás!

KONTSEK KORNÉL divatáruházában
Debrecen, Kossuth-utca 1.

Házlerombolás miatt

a raktáron levő női és uri divat cikkek
tulnyomó részét **rendkívüli olcsó**
árakon kiárusítom.

tartás, a kitartás adja meg. Én tisztelt polgártársaim mindenkinél jogos ambíciója előtt teljes tisztelettel hajlok meg. De a legérdemesebb előtt sem hajlok meg, ha ezt az egységet, ezt az egyetlen erejét a nemzetnek megtörni igyekeznek. Legyen bárki részén bármilyen érdem, minden elismerést tönkre tesz, amint ezt meg akarja tenni. Debreczenen is ezt a helyzetet látom. Én tisztelt polgártársaim, aki Tüdös János barátomat gyermekkorra óta ismerem, — az ő érzelmei előttem fejlődtek, — az ő tiszta 48-as gondolkodását eleitől fogva ismerem és becsülöm, — feleslegesen bizonyítom önök előtt, önök tudják, hiszen itt nőt fel, önök között, hogy ő, ha mandátumot nyer, mindig ennek az iránynak lesz törhetetlen híve, nem szért, hogy jutalmat kívánna magának, hanem, hogy a maga ideálja megvalósításán minden erejével munkálkodhassék.

Tisztelt polgártársaim! Itt egyik-másik helyről közbeküldéseket hallottunk az elhangzott beszédek alatt, amelyek bizonyos jogos türelmetlenséggel sürgetik a választójog megvalósítását. Ennek a türelmetlenségnek a jogosságát elismerem. De ha ez egyúttal szemrehányást is foglal magában a függetlenségi és 48-as párt iránt, azt elhárítom, mert a mai helyzet romlásának az az oka, hogy függetlenségi és 48-as párt előtt elzárták az utat attól, hogy azt a választói jogot, amely a függetlenségi és 48-as párt programjában 40 év óta foglaltatik, az általános egyenlő választói jogot, amely kasztokat, vagyoni különbséget, osztályérdeket nem ismer, — megvalósíthassa. És kik akadályozták meg? A 66-es politika hívei. A kik, mikor a hatalom birtokában voltak, a függetlenségi és 48-as párt ezen kardinális programját mindig elleneztek. Mert nagyon jól tudták, hogy ebben fog kitéphetetlen gyökeret verni a függetlenségi párt legyőzhetetlen többsége.

A 48-as párt nem hatalmi célokból kérte a nemzettől a többséget, nem hatalmi célokból fogja kérni akkor sem, amikor talán a közel jövőben az egész nemzet általános választásra hivatik fel. Kéri azért, mert a függetlenségi és 48-as párt tudja, hogy a nép a nemzet, ez a Kossuth Lajos politikája; a népet öleli magához és a nép előtt igyekszik megnyitni az alkotmány sáncait. Három év óta stagnál a népjogok kiterjesztése: nem a függetlenségi párt követelése mindig? Miért a függ. párttal szemben az az egykedvűség az a fenekedés amelyet mostanában tapasztalunk? Azért, hogy a gazdasági leköötöttség állandósítását, amely Magyarország erejének kifejlődését lehetetlenné teszi, amely a nép jólétét, felvirágzását megakadályozza. A függetlenségi és 48-as párt nemcsak papiros-jogokat akar adni a népnek, hanem kenyert is eszüközött arra, hogy a maga gazdasági erejét tudja emelni és fokozni.

Tisztelt polgártársaim! A gazdasági kérdések előtérbe állítását is vádként hangoztatják a függetlenségi párt ellen. Azt mondják, hogy a közjogi részeit fel akarja adni programjának. Ez is olyan rágalom. Arra a meggyőződésre jutottunk, hogy közgazdasági téren kell Magyarország függetlenségének legerősebb harcait megvívni. Nem általánosságokkal akarom bizonyítani állításomat, csak egy részletkérdésre akarok rámutatni. Ami a magyar gazdasági élet minden tényezőjének eleve vág, itt folyik a *tarifa-harc*, melyet Ausztria indított ellenünk, bemutatván a világnak azt a hihetetlen képtelenséget, hogy két vámközösségekben éljünk egymással egymással tarifák formájában valóságos vámháborút viselni. Ez az a gazdasági politika, ez annak a politikának, a 67-es politikának a legméltóbb kritikája. Ha ez nem nyitja fel az ország szemét, akkor ez a nemzet megérdemelt sorsát, ami egyéb, mint a gazdasági halál, nem lehet.

És tisztelt uraim, ha komolyan akarták a választójog reformját, akkor nem olyan

javaslatot kellett volna az országgyűlés elé terjeszteni, amely rut maghamisítása a népjogoknak és az egyenlőségnek. Miért nem tárgyalatták azt? Mert félték a 48-as párttól azok, akik 67-es alapon Ausztriának állandó gazdasági fölényt akartak biztosítani. Ennek a javaslatnak, mint tudják, legnagyobb hibája a *plurálitás*. Külföldi példákra is hivatkozom e tekintetben. Ott van a belga példa, ahol egyedül áll érvényben a többes szavazati jog s mi az eredmény: az, hogy Belgium liberális fejlődése akadályoztatott meg, hogy ott egy ultramontán többség garázdálkodik, amely a nép igazi jogait elfojtja. Ehez segédkezet nem fogunk nyújtani *s szembeszállunk minden reakciós törekvéssel*, a közjogi és gazdasági az egyházi és társadalmi politikában egyaránt. De hallottam én ezen válság hosszú folyamata alatt ösüggő hangokat olyanok részéről is, akik hozzám közel állnak, akik azt mondták, hogy békét kell csinálni, mert a nemzet szegény, nem bírja az óriási konvulziókat. Hogy csináljunk békét, mikor odafent feltétlen megkövetelnek, mikor programunk minden pontjának a megtagadását követelik tőlünk? Mi éppen ellenkezőleg: igenis elérkezettnek látjuk az időt arra, hogy a függetlenségi és 48-as párt újra élvedve fogjon hozzá programja megvalósításához.

Debreczen első kerülete a függetlenség pártjának bevezetetlen erőssége volt mindig s az marad ma is. Függetlenségi képviselő fog onnan bejönni, de nem közbömbös azoknak személye sem. Azt kérem, hogy ez a képviselő olyan ember legyen, mint Tüdös János, aki lelkének harmonikus egységét, nagy tudását, harcokésztségét a nemzeti ellenállás súlyos idejében is Debreczen városának a közönsége tapasztalhatta közvetlen közelről, akiben minden bizalom a maga teljes egészében méltán összpontosulhat. Ő reá van szükségünk és az országos párt nevében a magam részéről is kérem önöket, mint Debreczennek egyik érdemtelten képviselője, adják át nekünk társul, hogy vele együtt harcolhassunk. Eljen dr. Tüdös János! (Zajos éljenzés.)

Üdvözlő távirat Kossuthoz.

Somogyi Pál elnök jelentette ezután, hogy Papp Elek, a nádudvari képviselő betegsége miatt maradt távol a nagygyűlésről. Utalva a politikai helyzetre, irdítványozta, hogy a gyűlés távirati üdvözlötet küldjön a vezérhez, Kossuth Ferenchez. Végül a függetlenségi eszmék mellett való kitartásra buzdítva, felhívta a választókat, hogy a Tüdös János dr. képviselőjelölt által kibontott zászló alá lelkesen tömörüljenek, hogy az d'adalra jusson. Ez a kérésel berekesztette a gyűlést, amely lelkes hangulatban, Tüdös János dr. képviselőjelölt életével oszlott szét.

Programbeszéd a Csapókerthben.

Vasárnap délután három órákor, hosszú kocsisorokban vonultak ki Tüdös János dr. párhívei a Csapókerthbe, ahol Tüdös János dr. a második programbeszédét tartotta meg. A képviselőjelölttel, nagyszámú párhívein kívül, kiment Bakonyi Samu dr. és Vertán Endre országgyűlési képviselő és egyenesen a csapókerthi olvasókörhöz hajtottak, ahol a nagyszámú választópolgárság lelkes ovációba részesítette Tüdös János dr-t és a vele jött képviselőket. Kánya a kör-elnöke még beszédben üdvözölte a képviselőjelöltet, majd Somogyi Pál a függetlenségi párt elnöke tartott beszédet az egybegyűlt polgársághoz s felkérte Tüdös János dr-t, hogy mondja el programbeszédét. Tüdös János dr. tömör foglatban ismertette a választópolgárral mindazokat, amelyeket a Bika-szállóban levő programbeszédé alkalmával elmondott.

A hatalmas számban egybegyűlt csapókerthieknek lelkes éljenzése és tapsa szakította meg a programbeszédet. Végül pedig megfogadták, hogy a választás napján, mind

egy szálig kitartanak Tüdös János dr. lobogója mellett.

Varga Lajos dr. programbeszédé.

Vasárnap délután három óra körül Varga Lajos dr. párhívei gyűltek egybe a csizmadia-szobában, hogy jelöltjeiknek programbeszédét meghallgassák. Varga Lajos dr. a hazafias bombasztoknak és hangulatkeltő, cínradés közhelyeknek egész arzenálját vonultatta föl kétségkívül temperamentumos lendülettel.

Varga Lajos dr. is programbeszédében az általános választói jogot követelte. Am ez a követelés a gyakorlott füleknek egy kissé hamisan intonált. Varga Lajos dr. csak azok számára kéri az általános választói jogot, akik akár vér- vagy pénz adót adoznak. Csakhogy ilyenformán ez a választói jog minden csak nem általános, Varga Lajos dr. szerint tehát aki nem fizet vagy fizethet adót — az nem is szavazhat; hol van itt tehát a sokat hangoztatott s nagyon is fontos: *egyenlőség*? Egyébként beszédének eleven fordulatai hallgatóságának kitaró kis körében hatottak.

A szociáldemokrata párt jelöltje.

A debreceni szociáldemokrata párt ma este a Munkás-Otthonban értekezletet tartott, amelyen nagy lelkesedéssel határozták el, hogy a szociáldemokrata párt Szepessy Albert debreceni kereskedelmi alkalmazottat küldi képviselőjelöltként a huszadiki választási küzdelmekbe. A debreceni szociáldemokrata párt jelöltje vasárnap délután tartja meg programbeszédét a Margit-fürdő helyiségében.

Naptári, nagy terjedelmű irodalmi részt Debreczen és Hajdúvármegye teljes címtárát és sok képet tartalmazó ajándékokat minden előfizetőnk. 340 oldal teljes ingyen.

A cigány nem hagyja hegedűjét.

Véres verekedés Hosszupályiban.

Ninoson ingyen mulatás.

Véres verekedést rögtönöztek a kőbör-cigányok a múlt héten Hosszupályiban. Négy legényt vertek össze úgy, hogy hónapokig fogják nyomni az agyat. Az eset részletei a következők:

Varga József, Horváth Sándor és Halász Antal hosszupályi lakosok a Kater Mátyás kocsmájában mulatoztak. Hirtelenében ott termett Balogh Kálmán cigányprimás is bandájával s húzta a keserves nótákat. Ez még jobban jókedvre hangozta az italos legényeket.

Egyszer azonban Balogh Kálmán azzal állott elő, hogy ő bizony már nem muzsikál tovább s távozni készül a társaival. Varga József, Horváth Sándor és Halász Antal sehogy sem akartak ebbe belenyugodni.

— Mit ez a mulatás muzsikászó nélkül — mondták s kapacitálni kezdték a cigányokat. Azok azonban nem hallgattak a szavukra.

Ekkor aztán a mérges legények kikapták a Balogh Kálmán kezéből a hegedűjét s darabokra törték. Tettelegességre azonban itt még nem került a dolog. Hanem azt eszeltek ki, hogy a beborozott fiatal embereket kicsalják a cigánysorra s ott bánnak el velök.

Ez sikerült is nekik. Ott aztán Balogh Kálmán és a banda többi tagjai: Lakatos Ferenc, Lakatos István, Rostás Ferenc, Rostás Imre, Balogh Antal, Gyöngyösi Gyula megtámadták Varga Józsefet, Horváth Sán-

A legkitünőbb Portland és Roman cement kartelen kívüli Mész, Kőszén és Kovács-szén, mindenféle száraz Tüzifa kizárólag nagyban legolesőbban beszerezhető

Pollák Zsigmond

— kereskedelmi ügynök által —
Placz-utca 79. — Telefon 441

dort és Halász Antalt, majd a segítségükre siető Horváth Imrét is, letépték őket a földre s egybe fojták.

Mind a négyen rendkívül súlyos sérüléseket szenvedtek. Orvosi vélemény szerint hónapok is beletelnek, amíg sebeikből felgyógyulnak. A hosszupályai csendőrség jelentést tett ma az esetről a debreceni kir. ügyészségnek.

Megbízható ozlmtár csakis a Debreczeni Független Ujság Képes Naptárában van, ezt a nagyszabású naptárt pedig csakis úgy kaphatja meg, ha a lapot járátja Előfizetőknek ingyen. Másnak még pénzért sem adjuk.

Közeledés a hatvanhéhoz.

Főlássák a régi szabadelvűeket

De persze még nincs siker.

Elérkeztünk a döntő események küszöbére, amelyeket a most megkezdődő királyi kihallgatások fognak bevezetni. Politikai körökben még mindig a kombinációk uralkodnak, amelyek közül a legnagyobb valószínűséggel bírnak a hatvanhetesek koncentrációjáról szóló hírek. Bécsben nagy erőfeszítéssel igyekeznek megmenteni a hatvanhetesek uralmát, amely a legjobban felel meg a bécsi kívánságoknak. *Andrássy Gyulát, Wekerle Sándort, gróf Tisza Istvánt és gróf Zichy Aladárt szeretnék rábírní arra, hogy az összes hatvanhetes pártok és csoportok egyesítésével helyreállítsák azt a korszakot, amikor a letört szabadelvűpárt olyan készséggel teljesítette mindazt, amit Bécs követelt*

Andrássy a király előtt.

Ezt a törekvést jellemzi az a hír is, hogy a király most első sorban *gróf Andrássy Gyulát fogja kihallgatáson fogadni.* Ez az audiencia hír szerint csütörtökön fog megtörténni. A király ki fogja fejezni azt a készségeit, hogy gróf *Andrássy Gyula elnökléte alatt kinevezi az új kormányt, ha gróf Andrássy Gyula elhagyja a katonai téren követelt nemzeti vívmányokat.* Ez az audiencia valószínűleg nem fog nyomban sikerrel végződni s ezért a többi számításhoz vett hatvanhetes politikusoknak is alkalmuk lesz a király előtt megjelenni.

Bécsben nem akarnak független kormányt.

Wekerle Sándor miniszterelnök előterjesztése értelmében, valószínűleg még ezeknek a hatvanheteseknek kihallgatása előtt, Kossuth Ferenc fog mint a jelenlegi többség vezére, meghívást kapni a királyhoz, de a bécsi hírek már mind azt jelentik, hogy a király inkább az alkotmányellenes megoldáshoz folyamodik, semhogy a függetlenségi pártnak adja a kormányt.

A hatvanhetesek kihallgatása után, amely ezen a héten fog megtörténni, annyira világos, hogy a király a függetlenségi párttal nem tárgyal tovább, hogy a képviselőházban napirendre tűzik a bankbizottság jelentését. Ezzel a helyzet annyira az élére lesz állítva, hogy a mostani kormány, amelynek tagjai a legélesebben szemben álló pártokhoz tartoznak, tovább nem maradhat meg ügyvezetői

minőségben sem helyén. Másrészt azonban a hatvanhetesek között sem lesz meg még a megegyezés s így szükséges lesz egy olyan átmeneti minisztérium kinevezése, amely az alkandozó hatvanheteseket kiegyenliti és őket egy program alapján tömöríti. Ennek a tárgyaló kormánynek elnökéül emlegetik br. Burián közös pénzügyminisztert, aki a hatvanhetesek megegyezését létrehozva, nyomban átadja nekik a helyét. Az új hatvanhetes kormány pedig a képviselőházat feloszlátva, új választásokon keresné a többséget.

Egy sereg kombináció.

Ezzel a kombinációval szemben egy másik tervet is lansziroznak. E szerint Wekerle mint miniszterelnök és pénzügyminiszter a függetlenségi párttal alakítana kormányt, amelyben még az igazságügyi tárcát adnák át az alkotmánypártnak, hogy támogassa a kibentakozásnak ezt a módját. Igazságügyminiszter ez esetben Szivák Imre lenne, míg gróf *Andrássy Gyula* visszavonulása után az alkotmánypárt egy része teljesen átlépne a függetlenségi pártba. A néppárt ellenzékbe menne és a nemzeti-ségiekkel és a horvátokkal együtt működnek. Akik ezt a hirt tartják valószínűnek, azzal érvelnek, hogy a képviselőház szombati esti ülésén is ezért jöttek be az alkotmánypártiak a képviselőházba, hogy legyen a határozatképes szám.

Egyelőre azonban minden még csak kombináció, de amely a héten végével mindenesetre el kell dölni, hogy mi történjék, mert a függetlenségi párt a jövő hétfőn a bankbizottság jelentésének napirendretűzésével megkezdí az erélyes akciót.

Kossuth missziója megkísült?

Budapesti tudósítónk táviratozza: Politikai körökben bizonyosra veszik, hogy a válságban ezen a héten okvetlen döntő fordulat áll be. Megbízható helyeken bizonyosra veszik, hogy a politikai áramlatok most a 67-eseknek kedveznek. Bécsi körökben Kossuth misszióját befejezettnek tekintik s általában az a hit, hogy a király a kormány megalakításánál nem igen szándékszik a függetlenségi többségre támaszkodni.

A jövő audienciák.

Budapest, október 11. Politikai körökben nagy várakozással néznek a közelebbi audienciák elé. Bizonyos, hogy a politikusok közül elsőbben is a hatvanhetesek fognak a király elé járulni s ezek közül *Andrássy Gyula* gróf, *Széll Kálmán* és *Tisza István* gróf nevét emlegetik.

A holnapi ülés.

Justh Gyula képviselőházi elnök ma táviratilag értesítette a függetlenségi képviselőket s első helyen az önálló bank hivat, hogy a keddi parlamenti ülésen teljes számban jelenjenek meg. A holnapi ülés igen izgalmasnak ígérkezik s mint *győzelmi ülést* akarják megtartatni a holnapi parlamenti tanácskozást.

Bankgyűlés Karcagon.

Karcagon vasárnap délelőtt nagyszabású népgyűlést tartottak az önálló bank érdekében. A népgyűlést, amelyen számos képviselő vett részt, tizenegy órakor kezdeték meg a Kossuth-szobor előtt. A zuhogó

eső dacára több ezernyi főre menő közönség volt jelen.

Csontos Imre, a függetlenségi párt elnöke nyitotta meg a népgyűlést és felkérte a kerület képviselőjét, *Abrahám Dezsőt*, beszámolójának megtartására. *Abrahám Dezső* beszédében az önálló nemzeti banknak 911-re való fölállítását mellett foglalt állást. A nemzetnek becsületéről van most már szó és ha harcba is kergetik a nemzetet az önálló bank kérdésében engedni nem szabad.

Ezután *Balogh Ernő* képviselő szólott a néphez. A függetlenségi párt nem akar konfliktust előidézni a király és nemzet között, nem akarja a nép kedélyét felzaklatni, csakis azt akarja megvalósítani, amihez feltétlen joga van. Nekünk rendületlenül ki kell küzdeni az önálló bankot. Ha hiányzott eddig Magyarországon nehéz időkben a lelkesedés mellett a kitartás, cáfoljunk most erre rá és akkor diadalmaskodni is fogunk.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után *Lányi Mór* országgyűlési képviselő beszélt. Majd *Kelemen Samu* a magyar bank ellen felsorolt politikai és gazdasági ellenvetésekkel foglalkozott.

Naptárt, nagy terjedelmű irodalmi részt Debreczen és Hajdúvármegye teljes cím-tárát és sok képet tartalmazó ajándékot kap minden előfizetők. 340 oldal teljesen ingyen.

Színház és Művészet

A színház műsora.

Kedd: *Elvált asszony*, operett. (B) bérlet.
Szerda: *Elvált asszony*, operett. (C) bérlet.
Csütörtök: *Kivándorló*, színmű. (A) bérlet.
Péntek: $2 \times 2 = 5$, szatyra. Bemutató előadás. (B) bérlet.
Szombat: $2 \times 2 = 5$, szatyra. (C) bérlet.
Vasárnap délután: *Kedélyes paraszt*, operett.
Vasárnap este: *Arendás zsidó*, népszínmű. Kis bérlet.

Az elvált asszony.

Nagy operette 3 felvonásban. Szövegét írta: Leon Viktor. Zenéjét szerzette: Fall Leó.

Zajos és meleg estéje volt vasárnap a debreczeni színháznak. Ha az ember függönyereszkedéskor végigpillantott a nézőtérre, a földszinti székek barna támlái s a páholysorok masszív vasoszlopai között csupa tapsoló kart láthatott, s az ékszeres csillogású fűrgé női karoknak meg a lustább lendüléssű férfikezeknek ez a furcsa hullámzásu, zuhogó taktusu boszorkányos tánca még jókedűbbé s még jobb játékvá tette a színészeket. Az operett librettistája a második felvonásban a „Vig özvegy” et említett az elvált asszonnyal. Ugy hatott ez a jelenet, mint mikor a boldog örökös emlegeti a gazdag és előregedett nagynénit, mert „Az elvált asszony” valóban örökölte azt a csengő sikert, melyet a „Vig özvegy” óta egyetlen operett sem tudott elérni, sikerült neki sok-sok színpadon tapsorkán kíséretében keringőzni végig. Könnyed, pikáns, szellemeskedő a szöveg és a zene egyaránt, épen annyi könnyedséggel, pikantériával és szellemességgel, amennyit a polgári nagyközönség megbír s azonfelül ügyesen keveredik közbe egy kevés vaskosság is, hogy a karzat is boldog legyen. Azt a jelentéktelen kis szövegbeli „vörösfonal”-at, hogy az elvált férj és feleség végül ismét összehorválnának, furfangosan csavarintja össze mindenféle olcsó és vegyes, de sokszínű mellékfonallal tarka csillogású egésszé a librettista s kedves ötletességgel fonja vé-

Uj! Uj! Uj! üveg és porcze-lán tizlet nyit Glück József

cég alatt Debreczen, Piac-u 6. a nagytemplommal szemben. Szigoruan szabott áruk

gig törvényszéki tárgyalóterem, előkelő palotán s hollandi bucsun egyaránt.

Közben kissé mosdatlan öltö-purdék cigánykerekeznek, de nem haragvunk rájuk, mert ügyesen esnek talpra s kísértől olyan kedves hegedűjü primás muzsikál a fülünkbe, mint az invenciózus és erején túl nem genialiszkodó Fall Leó. A szöveg egészen jelentéktelen részeit is finom muzsikával tudta ellátni példa rá az a kis induló féle, melyet a tárgyalási terem kiürítése közben játszanak. Még színesebb aztán a nagyobb jelenetekben, ugyhozy országsszerte népszerű már pl. az „egyedem-hegyedem”-nóta, meg a férj és feleség együttese. Finoman hangulatfestő és jókedvű ez a zene mindezt, akár az öreg Bakkenskyj topogását kíséri, akár a Gonda kisasszony gyönyörű esernyős-táncát. A közönség alig is télt be vele s annyit ujrázott, hogy az előadásnak csak 11 óra felé lett vége.

A darab sláger-sikerében a szereplőknek is nagy része van. Zilahyné szépen játszott s énekelte a tulságosan érzékeny s olykor vadul nekilobbanó temperamentumu Jana asszonyt, a kedves és elegáns Szilassi Etel pedig egyesapásra betáncolt a közönség szívébe az esernyős-tánc pompás előadásával. Méltán csatlakozott hozzájuk, bár bár kisebb szerepben, Gyöngyi Jolán is. Horváth, Torma szépen énekeltek, Ligeti, Gyöngyi, Arkosi pompás figurák voltak. A Perczel-nővérek táncát megújrazták. Zilahyné és Szilassi toalettjei bámulatosan izléesek, a második felvonás díszletei pedig bámulatosan izléeselének voltak.

(t-á.)

2x2=5 A pénteken színrekerülő újdonságból naponta folynak a próbák a színpadon. A színtársulat vigjátéki személyzete nagy ambícióval készül e legújabb feladatra, melynek sikerében erősen biznak színházi körökben. A főszerepeket Habnel, Gerő I., Szilágyi Berta, Bátori M., Gyöngyi Izsó, Arkosi, Mártonfi, Kardos és Nádor Zsiga adják.

Nagymama. A tavalyi idény egyik legsikerültebb operettjét eleveníti fel az igazgatóság, a címszerepben Rózsa Lillivel, aki a szerepet nálunk kreálta és sikerrel vitte. Márhát ezuttal Szilassy Etel játsza először.

Falusi idyll. Lengyel Menyhért nagyhatalú darabját Zilahy igazgató megvette és még ebben a hónapban színre hozza. A darab tavaly került színre először a Magyar Színházban, melynek azóta állandó műsor-darabja maradt.

Rablótámadás a Dobozi-utcában. A legsötétebb Debrecenből.

Megvert és kilosztott iparos.

A Csapó-utca végével s az örökké veszedelmes Csicsogóval méltán vetekeznek, mint legsötétebb fertály a Dobozi-utca és annak környéke. Nem a rendőri kirendeltség hiánya teszi közveszélyessé azt a negyed, mert hiszen a Dobozi-utca is jut őrszem, ha nem is annyi, mint a Piac-utca, hanem a világitásnak, ugyszólván teljes hiánya. Ennek az eléggé zeg-zugos utcának ősvényei sehogy sincsenek megvilágítva s ebből következik az, hogy az éj homályában olyan rablótörténetek játszódnak le a Dobozi-utcában, mint a vasárnap éjszakai kaland.

Garay József, debreceni iparost, vasárnap este, végzete a Dobozi-utca tájkára vezette. Arra felé volt a dolga s így el nem kerülhet'e, hogy a rettegett Dobozi-utca végig járja. Merész vállalkozásának azonban meg is adta az árát Garay József.

Amikor, ugy tizenegy óra után, a Dobozi-utca közepére ért, a sötétben két marcóna alak ugrott elő s fegyverrel kezükben megállásra kényszerítették a holtra rémült iparost. Garay azonban jobbnak látta futásban keresni menedéket s azt meg is cselekedte.

A Dobozi-utca utonállóiban azonban utána iramodtak s a sarkon el is csípték. Lete-perték a földre Garay Józsefet, össze-vissza rugdosták, megpofozták s miután alaposan egyba-főbe verték a kétségbeesetten védekező iparost, ráadásul meg is fosztották ötven korona készpénzétől.

A véresre vert iparost otthagyták a földön s csak hajnalájában akadtak rá az utcán járók, akik a lakására szállították Garay Józsefet.

Az iparos megtette panaszát a támadók ellen, a kiket a rendőrség dicsőre-méltó gyorsasággal már kére is kerített. A Dobozi-utcai támadó Német Sándor és társa volt. Német villamosszerelő volt az Uránusban, de onnan elcsapták s azóta az utcán csavargott. A rendőrségen ma mindkettőjüket hibálgatták és töredelmesen be is vallották bűnökét.

Megbízható ozimtár csakis a Debreceni Független Ujság Képes Naptárában van, ezt a nagyszabású naptárt pedig csakis úgy kaphatja meg, ha a lapot járátja. Előfizetőknök ingyen. Másnak még pénzért sem adjuk.

HIREK

Eröss Lajos püspök Bihar-megyében. Előkelő vendége van a bihari református egyházmegyének és a vármegye református vallású híveinek. Eröss Lajos dr. debreceni püspök a vendég, aki első körutját most kezdte meg Bihar-megyében. Titkárja és Sulyok István református esperes kíséretében meglátogatja a nevezetesebb református egyházakat. A püspök szombaton Csökmön és Darvason tett egyházi látogatást, ahonnan Nagyváradra ment. Ma a ke-reki református egyház látogatására utazik a püspök és onnan folytatja körutját, ami még hat vagy nyolc napot vesz igénybe.

Debrecen villamos vasutja.

A kis vasutnak villamossá való átalakítása ügyében tegnap értesítés érkezett a városhoz. A villamos vasut ügye most van elintézés alatt a kereskedelmi minisztériumban. A jóváhagyás alkalmasint a közel jövőben megtörténik. A kereskedelmi miniszter a villamos vasut köz-igazgatási bejárásaink határidejét e hó 27-ének reggeli 9 órájára tűzte ki s erről értesítette a miniszter a város tanácsát.

Trachoma veszedelem Hajdumegyében.

A regrémesebb betegségek egyike, a trachoma veszéllyel fenyegeti Hajdumegyének azon községeit, a melyek Szatmármegye határán vannak. Ma délelőtt jött a hír, hogy a vármegye határán levő községekben egyre-másra kapták meg az emberek a trahcomát. Losonczy Almos dr. Hajdumegyete t. fő-orvosa, ma délben elutazott a veszélyeztetett községekbe s a szükséges óvintézkedéseket megtette arra nézve, hogy a trachoma tovább ne terjedjen.

Debreceni vonatok veszedelme.

Tegnap délután a Debrecen—Szatmár közötti vonalon csaknem végzetes kimenetelű szerencsétlenség történt. Gilvác állomáson egy tehervonat hibás váltóigazítás következtében kisiklott. A szerencsétlenség abban az időben történt, mikor a Debrecenből jövő és menő vonatok legközelebbi közeledik a vonalont. A pálya erősen megrongálódott, úgyhogy az átszállás kellemetlenségeitől kellett az utasoknak tartani, akik a vonaton értesültek a kisiklásról. A gilváci állomásfőnökség a debreceni üzletvezetőséget értesítette az esetről, amely nyomban intézkedett a pálya megtisztítása felől. Nagyszámu munkáscsapat dol-

gozott a megrongált pályatesten és sikerült is a délutáni órákban a pályát szabaddá tenni. Átszállásra nem került a sor. A kár jelentékeny, de emberélet nem esett áldozatul a kisiklásnak.

Egy urasszony halála. Gyönyörű fiatal asszony, a szelidség és jószág megtesült példaképe, ifj. Bacso Pálné született Péter Melinda fekszik ravatalon. Vasárnap éjjel halt meg a hitvesek vértanu-halálával, annak bölcsője mellett, kinek a maga halála árán életet adott. Megtört szívé férje, ifj. Bacso Pál államvasuti mérnök, forrón szerető szülei, Könyves Tóth Kálmán és felesége, vigasztalhatatlan nőtestvére, Csóka Sámuelné és széleskörű rokonság állják zokogva körül a virágos ravatalt, melyen da-dogó-gyűzős két édes kis apróságnak Bel-luskának és Melindának anyák-kája fekszik többé soha fel nem nyíló, rájuk nem mosolygó nefelejt szemmel. Mélységes, széles-körű gyász kíséri ki ma, kedden délután a hamvakat az örök nyugalom helyére. A ki-adott gyászjelentés így szól:

Leirhatatlan fájlalom borongó érzé-vel tudatják a páratlan gyöngéd feleségnek, édes jó anvának, a legjobb leánynak, test-vérnek s áldott lelkü rokonnak Néhai Ifj. Bacso Pálné, Péter Melindának áldásos és boldogító életének 23 ik, zava'talan boldog házasságának 5 ik évében történt véletlen és gyászos elhunytát. Feledhetetlen drága kedvesünk hült teteméit f. hó 12-én, délután 3 órakor a Hatvan utcai 21-ik számú lakásunktól a nagytemplomban tartandó rövid imádság után a Hatvan-utcai temetőben levő családi sírboltba helyezük siri álmora. Bánatos férje: Ifj. Bacso Pál két kis árvájával Belláscskával és Melindával. Egyetlen testvére: Csóka Sámuelné Péter Margit férjével s gyermekeivel. Gyászoló édes anyja: Könyves Tóth Kálmánné Budaházy Izabella férjével. Özv. Koncz Eleké, Bacso Piroška nevelt leányával és unokáival. Apósa: Id. Bacso Pál feleségével. A temetést Dankó M. utóda Dankó Béla tem. int. rendezi.

Jegyzőkönyv hitelesítés. Debrecen város két napos közgyűléseinek jegyzőkönyvét tegnap délután 4 órakor hitelesítették. A hitelesítő közgyűlésen Heszprémy Zoltán főispán Kovács József polgármester és a tanács tagjai voltak jelen.

Eskütétel. A város új tisztviselői, H. Kiss József rendőrfogalmazó, Oláh Gyula adókövető és Szerető István adópénztári tiszt: a szokásos formák között tegnap délután tették le a hivatali esküt.

Felfüggesztett iskolaigazgató. Békéscsabáról jelentik: Csanád vármegye tanfelügyelője felfüggesztette állásától Brémer Antal mezőkovácsházai állami elemi iskolai igazgatót, ki már 25 év óta áll az iskola élén. Brémet azzal vádolják, hogy oklevelét meghamisította.

Meglopták mulatás közben. Nyakas Miklós hajdunánási gazda ügyes-bajos dolgai miatt Debrecenbe jött. Ahelyett azonban, hogy elvégezte volna dolgát, a korcs-mát járta. Az utcán összetalálkozott egy ismeretlen emberrel, aki felajánlotta, hogy kalauzolni fogja. Majd bementek egy vendéglőbe, ahol az ismeretlen Nyakast leitatatta s 600 koronáját ellopta. A rendőrség keresi a jó cimborát.

Halálozás. Debrecen városának egy régi érdemes polgára, az iparostestületnek egy talpig becsületes, munkálkodó tagja költözött el ma az élők sorából. Riesz Lipót debreceni cukrász, az országos cukrászegyesület alelnöke ma délután 48 éves korában meghalt. A polgárság tisztelete vette körül mindenkor ezt az érdemes iparost, aki már régebbi idő óta küzdött a sorvasztó betegséggel. A halálesetről a család az alábbi gyászjelentést adta ki:

Mély fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk a felejtetheit: n jó férjnek, apának, apósnak, fiának, testvérnek, vőnek, sógor-nak és rokonnak Riesz Lipót cukrásznak és az országos cukrász-egyesület alelnökének f

hó 11-én boldog halálos betegség felvétél Kedves hódolátán ház szeret 11. sz. hórök ny-szentmis-órakor fo-Bánatos Erzsébet ifj. Ganc Riesz Ká Testvére Emillel Tóth Sám keivel. Sándorn Tóth Gy Dörre Tóth Ká ler Gyul és gyerme nejlével

tionból t kisérlete per 48 gróf me-ben 2 p két kört amelyne mint 18 Majna-F A Parse Wiesse fil órák kötött.

Pángor Debrec borájáva váltásba az 1. sz Erdélyi örre s örsegre, neki. A eljárás.

telegraf- kor indu házi áll zolt, mi donya é folytán azonban helyre ven nem

Csanád tette áll zai álla év óta dolják,

sóból j mányzó tett, az Ugaw megseb vesztett automo

sítónk huzásár nyertek

30
10
50
20

26041
58999
81798
108237

6712
27118
42215

50881
80647
103585

hó 11-én délután 4 órakor éle ének 48-ik, boldog házasságának 24-ik évében, hosszas betegség és a haldoklók szentségének ajtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. Kedves halottunk hült tetemei f. hó 13-án délután 4 órakor foznak a róm. kath. egyház szertartása szerint az Arany János-utca 11. sz. házunktól a Szent Anna temetőben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szentmiseáldozat f. hó 14-én délelőtt kilenc órakor fog az egek Urának bemutatni. Bánatos neje: özv. Riesz Lipótné szül. Tóth Erzsébet. Gyermekai: Sándor, Eliz férjével ifj. Ganofszy Lajos. Édes anyja: özv. Riesz Károlyné szül. Rátzspieler Antónia. Testvére: Riesz Antonia férjével Zellner Emillel és gyermekeivel. Anyósa: özvegy Tóth Sándorné szül. Szép Terézia gyermekeivel. Sógornői: özvegy Tóth Sándorné saül. Pock Mária gyermekeivel. Tóth Gyula nejjével és gyermekeivel. özvegy Dörre Ferenoné Tóth Ilona gyermekeivel Tóth Kálmán nejjével és gyermekeivel. Fal-ler Gyula gyermekeivel. Tóth Lajos nejjével és gyermekeivel. Tóth Jenő, Grösser Vince nejjével és gyermekeivel.

A levegő meghódítása. Port Avis-tionból táviratozzak: A vasárnapi felszállási kísérleteknél Pau'ham 8 kört tett meg 21 perc 48 négyötöd másodperc alatt. Lambert gróf megnyerte a magassági díjat, amennyiben 2 perc 2 másodperc alatt a leggyorsabb két kört tette meg. A repülési versenyen, amelynek pompás időjárás kedvezett, több mint 150.000 főnyi közönség vett részt. — Majna-Frankfurtból érkezett távirat jelenti: A Parseval léghajó délben fél 1 órakor a Wiesseből visszatért Frankfurtba, hol 1 és fél órakor a léghajócsarnok előtt simán ki-kötött.

Megtámadta a rendőrt. Erdélyi Pángor ujjentértói napszámoz tegnap benjárt Debreczenben. Itt aztán összekadt két cimborájával, akikkel azonban csakhamar szó-váltásba elegyedett erre aztán közelépett az 1. számú rendőr s kiakarta békíteni őt t. Erdélyi Sándor azonban rátámadt a rendőrrre s pofonvágtá. Mikor bevitték a rendőrségre, ott meg a fogházfelügyelőnek esett neki. A rendőrség megindította ellene az eljárást.

Kisiklott mezdony. Zombolyáról telegrafálják: A Temesvárról 7 óra 15 perckor induló 715. számú gyorsvonat a szakál házi állomás bejárójánál hat marhát elgázolt, minek következtében a gyorsvonat mozdonya és szerkocsija kisiklott. A kisiklás folytán a délelőtti személyvonat elmaradt, azonban a forgalom délután 2 órára már helyre volt állítva. A kisiklásnál emberéletben nem esett kár.

25 év óta tanít oklevél nélkül. Csanád vármegye tanfelügyelője felüggesztette állásától Brémer Antal mezőkovácsházi állami elemi iskolai igazgató, ki már 25 év óta áll az iskola élén, Brémert azzal vádolják, hogy oklevelét hamisította.

Automobil szerencsétlenség. Varsóból jelentik: Amidon ma Udgow főkör-mányzó segédje automobiljával kirándulást tett, az automobil benzintartálya felrobbant. Udgow könnyen, kísérelje és sofför súlyosan megsebesültek, azonkívül egy járókelő életét veszítette, hat másik pedig megsebesült. Az automobil elégett.

Osztálysorsjáték. Budapesti tudósítónk sürgönyzi: Az osztálysorsjáték ma húzásán a következő számú sorsjegyek nyertek:

30.000 koronát nyertek: 2489.
10.000 koronát nyertek: 89299.
5000 koronát nyertek: 49090.
2000 koronát nyertek: 88 15516 16055
26041 34964 43111 48211 57144 57608
58999 67625 73346 74346 75637 76099
81738 90382 90480 92406 104265 104728
108237.

1000 koronát nyertek: 628 4440 4933
6712 8323 8863 11029 17702 20615 21071
27118 29850 30461 34231 35216 36127 41259
42215 45002 47122 47415 47794 48800 49198
50881 52732 56288 56709 60400 72748 74558
80647 80814 90867 92291 96231 97057 100934
103585 103983 105074 106017.

500 koronát nyertek: 2626 3728 5434
5654 63 00 9022 10046 10870 15050 18618
20036 20970 22676 23513 23337 23891 27616
28329 28480 29111 29432 30754 32741 33307
36044 38056 40185 40760 48667 49127 50517
56930 54438 51587 55164 55403 56419 56688
59465 58518 59693 61335 62577 64371 72134
77a99 82494 88051 83295 84446 89516 95922
56259 44070.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

Urileány, német és angol órákat ad felöltteknek, gyermekeknek, szerény díjazás mellett. Német és angol társalgásra is tanít, házhoz is jár, több személy részére együtt társalgási órát olosón tanít. Lakása Vár u. 7.

Dr. Both János, orvos-sebész-tudor tudatja, hogy Derecskéről—Debreczenbe (Timár utca 18 szám) költözött s rendeléseit megkezdette.

Perceel Carola tánciskolája a Bikában. Beiratkozások a Kandia u. 15. sz. alatti lakáson megkezdődtek. Curzus kezdő és haladó növendékeknek. Boston külön irát.

Fráter Lóránt nótáskönyvéből még néhány példány kapható Aczél antiquáriumban.

Royal kávéház a családok és társaságok legkedelmesebb szórakozó helye. Minden este zene. Tisztelettel Hauer Bertalan.

Kugler Gerbeaud cukorkák főraktára Kontsek Gézánál.

Könyv- és nemi élete című szenzáció mű teljes felvilágosítást nyújt a nemi élet minden nemű viszonyaira Ezen mindenki számára nélkülözhetetlen könyv beszerezhető **Aczél antiquáriumban**, füzve 14. kötve 16 koronáért 2 koronás havi részletfizetésre is. Telefon 575.

Fráter nótáskönyvel Kapható Harmathynál Fűvészkert u. 14.

Mielőtt ruha szükségletét fedezné ajánljuk Kincs Arthur és Társa Piacz utca 58. sz. Ipar és Kereskedelmi Bank palota, ahol szebbnél szebb őszi ujdonságok érkeztek és vásárlási kényyszer nélkül megtekinthető, Árunk jószágáról és olcsóságáról személyesen tessék meggyőződni.

Szűretől és szoba tüzijátékok raké-
ták, békák, és bombák Mentze Henrik áru-
házában kapható.

VÁROSI SZÍNHÁZ.

Ma, kedden, október hó 12-én,
B) bérlet 4-ik szám

Itt harmadszor!

Az elvált asszony.

Nagy opelette 3 felvonásban. Szövegét írta
Leon Viktor. Zenéjét szerzette Fall Leó.

Személyek:

Lysseweghe — — — Horváth Kálmán.
Jana — — — Zilahyné S. V.
Bakkenskyjl — — — Árkosi Vilmos.
Wander Loo Gonda — — Szilassi Etel.
Deesteldouk — — — Kemény Lajos.
Ru tersplat — — — Gyöngyi Izse.
Dender — — — Györe Alajos.
Leyo — — — Kardos Géza.
Tjonger — — — Nádor Zsiga.
Scrop — — — Ligeti Lejos.
Krauwelejt — — — Torma Zsiga.
Martje — — — Gyöngyi Jolán.

Holnap szerdán, október hó 13-án:

Az elvált asszony.

Nagy operette.

Közgazdaság.

Terménytőzsde.

Schvarcz E. debreczeni bizományos távirati jelentése
Budapest, 1909. okt.

Készáru 5 drágább határidők október rozstot ki
véve szállardak.

1909. októberi buza 14.36 14.37
májusi buza . . . . . — — — —
1910. áprilisi buza 14.18 14.19
májusi rozsa . . . . . — — — —
1909. októberi rozsa 9.61 9.62

1910. áprilisi rozsa	10.07	10.08
1909. októberi zab	7.51	7.60
májusi zab	—	—
1910. áprilisi zab	—	—
1910. júllusi tengeri	—	—
májusi tengeri	6.95	6.96
1909. szeptemberi zab	7.73	7.74
augusztusi tengeri	—	—

Regény-Csarnok.

A bojár leánya.

— Regény. —

(117.) Irta: **Vértesi Arnold.**

Más közönséges halandó ebben talán semmi egyebet nem látott volna, mint nagyon is érthető, természetes gyöngédséget; nejét megakarja kimélni komorságának látásától. Hanem a francia komornának unalmában munkás képzelő tehetsége nem elégedett meg ezzel az egyszerű magyarázattal; kitalált egyebet.

Kitalálta azt, hogy e komorságnak valami összefüggésben kell állni a kettős rejtélyes gyilkossággal, mert a regényekben is így van, hogy az ismeretlen bűnös néha minden látszólagos ok nélkül egyszerre csak elkomorodik. Oh, Dumas pére ismeri az emberi szívek rejtekeit! A bűnös aztán igyekszik elrejtetni komorságát, hogy gyanut ne költson maga ellen, de ey éles szem átlát mindenben és mindent fölfedez. Így van a regényekben is.

Charbon Louise kisasszony gratulált magának, hogy az ő szeme az éles szem.

Idáig jutott főfédzéseiivel, melyekből, hogy mily nagyszerű bonyodalmak fognak kikerülni, annak már előre örült, midőn Fehér Ármín elutazott, mind mondá Magyarországra, de mint Charbon Louise kisasszony: „voltakép nem tudhatni hová.”

Most tapogatózni fog urnőjéél, gondolá magában Charbon Louise s a szerint, a mint tapogatózásaiából összevonja az eredményt, a szerint fogja elkészíteni tervét. Az intriga szálainak finomnak kell lenni, hogy észre ne vegye Fehér Ármín, hanem azért mégis erősnek kell lenni, hogy meglehessen fogni benne.

(Folytatjuk.)

Siessünk a KINCS ARTHUR és TÁRSA

Piacz-utca 58. szám alatt

férfi, fiu és gyermek ruha áruházába,

mert ott kitünő tartós és finom kelmeből készített férfi, fiu és gyermek őszi felöltőt, szőrme árut, rövid és vadász kabátokat, csinos öltözékeket

legolcsóbban lehet megvenni.

Piac-utca 58.

Ipar és Kereskedelmi Bankpalotában.

!!! Győződjünk meg róla !!!

Apró hirdetések.

10 szögig 40 fillér, azontul minden szó 4 fillér, a legkisebb hirdetés 40 fillér.

Vastag betűkből szedett minden szó 8 fill. Apró hirdetések előre fizetendők. Vidéki tudakozódnál tessék választékosan csatolni.

Levelezés.

„Simpátiának” „Szép asszonynak” „Katona tisztnek” levele van a kiadóban.

Adás-vétel.

Uj és O bor eladó. Kittenő Rizling Ezerjő hordónként Molnár Lukácsnál Debreczenben.

Uj rendszerű női-férfi divatárak és butoreladás. A mai naptól kezdve minden hitelképes egyén kényelmes heti vagy havi részletfizetés mellett szerezhetheti be nálam szükségletét női divat cikkekben, női kabátok férfi öltönyök, felöltők, mindennemű vásznak és csanavásznakban, saját készítésű Cloth és Caschmir paplanokban, valamint egyszerű és modern butorokban. A készpenz melletti árnál mindössze 5% árkülönbség. Kaiser Salamon, Hatvan-u. 2.

Boros hordók, ujak és használtak, káposztás hordó minden nagyságban kapharó. Péterfia 76. sz.

Sürgősen eladó, kovács szerszám Homok utca 120. szám alatt.

Vigyázzon! Uraktól levett óska ruhákat igen tisztességes árban vessz. Rósenberg Beni Bádogos-utca 4. szám.

Jókarban levő kopirprés eladó. Czim a kiadóhivatalban.

Kittenő házi borecet eladó literenként. Cim. a kiadóba.

Egy Trimot keresek megvételre Cim a kiadóba.

Egy majolika petróleum lámpa eladó. Cim a kiadóhivatalban.

Garnitúra ebédlőkredencz, szoba díszek eladók Csapo utca 57 szám.

Két festett ágy, sodronnyal együtt eladó. Czim a kiadóba.

Egy mindezes szakacsne kerestetik azonnali bejegésre. Cim a kiadóba.

Különfele.

Magánkutató iroda. Iskola utca 4. szám Képes megbízásokat, megfigyeléseket és nyomozásokat vállal, úgy magán, mint családi ügyekben. Kramer József.

Lukacs Vilmos és Testvére cementárugyára

DEBRECZEN.

Gyár: Ferencz József-ut 3. (Margit-turdó mellett.)

Városi iroda és raktár: Hatvan-utca 5. Telefon 308.

Portland cement Betoncsöveit, csatornázások és hidak készítéséhez **Kutgyűrű és egyéb beton gyártmányait egyszerű és mintázott MŰKÖ BURKOLATI LAPOKAT** rendkívül olcsó áron.

Beocsini portland és román cement egyedüli elárúsító helye és raktára.

Vászon, fehérnemű, asztalnemű, ágynemű, zsebkendő harisnya.

Mennyasszonyi kezengyék

Donogán és Somossy cégnél Debrecen, Ristemplombazár.

Hajdusági bajuszpedrő

kiáltatva a bécsi, párisi és londoni kiállításon arany éremmel és oklevéllel

Hajdusági Bajuszpedrő.

Elismert legjobb különlegesség a bajusz növesztésére és ápolására, mely meg nem avasodó szímentes növényi balszamos anyagokból készült.

Érték 1000 Ft. Törvényesen védve.

1 doboz 20 fillér, postán csak 2 doboz küldetik 3 forint 20 fillér borszállítással.

Védjegy.

Egyedül készítő

Grósz Nagy Ferencz

DEBRECZEN, Kossuth-utca 3. szám.

„Arany egymartva” győztesár

Telefon 494.

Stock-Cognac Medicinal

szavatolt valódi borpárlat

Camis és Stock gőzpároló telepéből, BARCOLA.

Egyedül Cognac-gőzfőző állandó hivatalos vegyi ellenőrzés alatt.

Kapható minden jobb üzletben.

Női ruhaszövetek

Az őszi és téli időnyre. valamint flanellek, barchetek fekete és színes selymek, bársonyok, gyönyörű ruhadíszek

Francia P. D. jegyű fűzők. Arcfátyol, divatövek, gyöngy- és bőr díszítések. Mennyasszonyi selymek, koszorúk és látványok

legolcsóbb szabott árban

SZABÓ LAJOS FIAI

divat-vászon- és szőnyeg raktára DEBRECZEN, Rózsa-utca 1.

Alapított 1842-ik évben.

MEGNYILT

az uj **keztyü, kötszer és orvosi műszertár** Sohón Sándor fióküzlete közvetlen a főposta mellett **Sérvkötők, haskötők gummiharisnyák.**

Gummikülönlegességek nagy választékban.

A feltaláló leányai

Szépsége érdekében

csinosan arra kell vigyázni, hogy szép puha, természetes és egészséges hajat kapjon, mert valódi szépség korpás és zsírosan fényes haj által eltorzító és a kopasz fej épen csunya. Gondolja meg a dolgot és aszerint cselekedjék, azaz használja csakis az.

Uhlmann Peru Tannin vizet

Temérdek dicső elismerő levelet kaptunk 21 év óta, sőt a legnagyobb körökből is.

Zsíros hajnak veres csomagolásban kérjünk. Száraz hajnak zöld csomagolásban kérjünk. Egyforma hatása, csak a száraz vagy zsíros hajnak épen jobban alkalmas. Üvegenként K. 2.50 és 5.—

Főraktár Ausztr. Magyarországnak: — Vertriebsgesellschaft Wien, I., Karlsplatz 3. —

Kapható Iósa és Ióna gyógyszerkereskedésében, valamint minden gyógyszerárban és illatszertkereskedésben

**Miért szenved sok ember a kötszerével?
Mért nem tudja, hol szerezzé be!!**

Nem tudja, hogy Debreczenben egy külföldön, u. m. Frankfurt, Brüsszel, Hamburg, Bécs stb. városokban tanulmányozott orvosi műkötszerész mester van, ki sajátkezűleg készíti felelősség mellett a jelenkor legjobb

**sérvkötőt, háskötőt,
egyentartót műlábat,
műkezeit, támogatót,**

ki e szakmában elsőrendű specialista.
Nagy raktár saját gyarmányu kesztyükben, gómmi övszerokban

VITÁRIUS SÁNDOR
oryosi műkötszerész mester,
DEBRECZEN, Szent Anna u. 1.

Iskola öltönyök
valamint férfi öltönyök a legolcsóbban
Grünfeld Adolf és Társánál

DEBRECZEN, kistemplom mellett, sarok bolt
kaphatók.

Telefon 632. Alapított 1893 évben. Telefon 632.

Halmágyi Sámuel

női és leány felöltők legnagyobb áruházának Debreczen, Piacz-utca, a főpostával szemben.
1909. Őszi és téli árjegyzék kivonata: 1909.

Felöltők	Gallérok	Costümök	Aljak
Szines angol hosszú 5.—	Női gallér hosszú 7.50	Angol kelme . . . 9.—	Angol alj . . . 4.—
Szines angol rövid 4.50	Női gallér rövid 6.—	Sima posztó hosszú kabát 20.—	Sima mlederes . . 6.—
Sima posztó hosszú 12.—	Gyermek gallér csukly. 2.50	Angol hosszú betéttel 18.—	Divat kelme . . . 8.—
Sima posztó rövid 7.50	Gyermek gallér papíra 4.—	Sima finom kiállítás 32.—	Fekete mlederes . 7.—

Remek választék blousokban.

Szóld olcsó árak.

Külön mérték osztály.

Előzékeny pontos kiszolgálás.

Házlebontás miatt
végeladás van Glück Ede
czipő üzletében

Piacz- és Kossuth-utca sarkán, a Kistemplommal szemben.
Végeladás kezdete naponta reggel 8-12-ig.
délután 2-7-ig.

Kovács Gyula és Társa legnagyobbított
női divattermelben
DEBRECZEN, Piacz-utca 55. (Hungária kávéház mellett.)

⊕⊕ Az őszi és téli idény divat újdonsággal meglepő nagy választékban raktárra érkeztek. ⊕⊕
➡ **Őszi felöltők** angol és sima szövetekből. ➡
Őszi angol divat kosztümök.

Kiváló szép választék

Szol Piäsch és Szörme kabátokban, Szörme boák és karmantyukban, téli posztó felöltők, színházi és esti köpenyekben, Leány és gyermek kabátok, ugyazintén gyermek ruhákban.

Különlegességek: selyem, csipke, tüll és angol blousokban, Pongyolák, reform ruhák aljak és japonokban.

➡ **Legolcsóbb szabott árak mellett.** ➡

Előzetes Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában. Piacz-utca 49. a főpostával szemben.